ЖЭЛЭЙ ДҮҮРЭТЭР ХАХАД ҺАРА ҮЛЭБЭ

Гүрэндэ һү, мяха худалдаха түсэбөө дүүргэхэ гээшэ колхоз, совхоз бүхэнэй нангин хэрэг

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

42-дохи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 296 (10663) | 1964 оной декабриин 15, вторник | Сэн 2 мүнгэн

МАЛШАН — правлениин гэшүүн

Түнхэн нютаг. Үбэлэй шэмэрүүн хүйтэн үе. Саһаншье ехэ. Һүүлэй үдэрнүүдтэ хүйтэнэй амисхал улам гааража, малшадай харюусалгые бүришье ехээр дээшэлүүлнэ.

Малай үбэлжэлгын хэды бэрхэшээлтэйгээр үнгэржэ байбашье, манай «Сибиряк» колхозой малшад эсэхэ сусахаяа мэдэнгүйгөөр ажаллажа байнхай. Ажалаараа шалгарһан хүнүүд эндэмнай олон. Жэшээлхэдэ, Демид Алексеевич Алаков арбаад жэлэй туршада артелиингаа мал хаража, ашаг шэмыень арьбадхалсажа байһан байха. Үнгэрһэн намар 76 бурУу даажа абаад, тэрэнээ һайнаар харууһалжа, хүсэ шадалыень нэмээн ондо оруулжа байнхай. Буруунуудынь элэ үдэрнүүдтэ шэгнүүрээ хоног бүридэ 700—800 граммаар нэмээнэ.

Шадамар лэ хүн даа! Нигэжэ нютагайнь зон нүхэр Алаковые дэмы магтадаггүй. Оролдосотойгоор, хамаг хүсэ шадала хамтын ажалда зорюулжа ажалладаг хаданьхүн зон тиигэлсэнэ гээшэ. Малые ямар сагта, хайшан гээд адуулхада һайнаар таргалхаб гэжэ энэ малшан һайса мэдэдэг, өөрынгөө баян дүй дүршэлые ажалдаа хэрэглэжэ ябадаг заншалтай. Үнгэрһэн намар Түнхэнэйнгөө отделениин эгээл муу гэгдэһэн буруудые илгажа абаад, хагда ногооной хубирхыһаа урид гол нуга газараар малаа адуулжа, тарянай узуур дээгүүр таргалуулжа шадаа бшуу.

Мүнөө хүйтэн боложо байхада нүхэр Алаков даадаг малаа тусхай рационой хэмжээр эдеэлүүлнэ. Буруунуудтань талха тарянай зүйл хододоо үгтэжэ байдаг. Һайн тэжээл дээрэ байлгагдахадаа, һайнаар харууһалагдахадаа малынь зүдэрнэгүй, харин үбэлэй сагта шадал хүсөө улам нэмээжэ, таргалжа байна. Нүхэр Алаковай һайнаар ажалладаг хаданьколхозниигуудынь тэрэниие правлениингэа гэшүүн болгожо һунгаа. Зоной найдабарида энэ малшанай хүрэхэ байха найдамтай.

А. ОШОРОВ,
Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозой экономист.

ИИМЭЛ ХҮНҮҮД ШАЛГАРДАГ

Ямар нэгэн ажалда муугаар хандаа һаа, юун амжалта туйлагдахань һэм. Тиигэжэ ажалладаг хүнүүд магтуулхагүйһөө байтагай нэрэ хүндэеэшье алдаха ха юм. Харин һайнаар ажалладаг, хамаг бүхы сэдьхэлээ табижа хүдэлдэг хүнүүд ямараар суурханаб! Ажалшанууд зонойнгоо дунда алдар нэрээрээ шалгарна гээшэ.

Имэ хүнүүд манай колхоздо бии. Тусхайлан хэлэхэдэ, колхозоймнай нэгэдэхи бригадын малшан Аглам Мухамедшинэй даадаг гүүртынхид 176 хашараг харууһалжа байгаад, үнгэрһэн ноябрь һарын туршада малайнгаа шэгнүүрые 53 центнер 10 килограммаар нэмээгээ. Энээниинь мал бүхэн дээрэ тоолон гаргахада, хашараг бүринь хоногой 1 килограммһаа үлүүгээр нэмэһэн болоно. Мүнөө нүхэр Мухмедшин таргалуулһан малаа гүрэндөө тушаажа байна.

Үнгэрһэн һарада тугалшад баһал ехэ амжалта туйлаа. Шаралдайн Хойто үбэртэ байрладаг фермын тугалшан Екатерина Аркадьевна Суздальцева 66 тугал харууһалжа, тэдэнэйнгээ шэгнүүрые хоногой 800—800 граммаар нэмээгээ. Нүгөөдэ тосхондохи фермын тугалшан Валентина Воронина 47 тугалай шэгнүүрые 12 центнерээр гэхэ гү, али тугал бүриинь дунда зэргээр суудхэдэ 790 граммаар нэмээдэ.

Эдэнэр һайнаар ажалладаг хадаа нүхэдтөө магтуулна. Имэ хүнүүд ажалда шалгархашье, жэшээ харуулхашье ёһотой.

М. ЗОЛОТАРЕВ,
Мухар-Шэбэрэй аймагай «Забайкалец» колхозой бухгалтер.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй УКАЗ

Узбегэй ССР-эй Ферганска областиие Ленинэй орденоор шагнаха тухай

Хлопок болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые элбэгээр абажа, Узбегэй ССР-эй Ферганска областиин ажалшадай туйлаһан ехэ амжалтануудай, хлопок ургуулха түрүү аргануудые ургэнөөр хэрэглэһэнэй түлөө, гүрэндэ 491 мянган тонно түүхэй- хлопок тушааха талаар 1964 онойнгоо социалис уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнь түлөө Узбегэй ССР-эй **Ферганска областиие Ленинэй** орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. МИКОЯН.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1964 оной декабриин 12.

Туркменистанай хлопок ургуулагшадай ажалай илалта

Хлопок бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэжэ, ажалай ехэ илалта туйлаһантайнь дашарамдуулан, Туркмениин ССР-эй эрэгтэй, эмэгтэй колхозниигуудые, совхозуудай эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэдые, хүдөө болон үһанай ажахын мэргэжэлтэдые, бүхы ажалшадые КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет халуунаар амаршалаа. Республикын ажахынууд 460 мянган тонно хлопок бэлэдхэлэй пунктнуудта тушаагаад, түсэбһөө гадуур 5 мянган тонно түүхэй-хлопок худалдаха уялга абаа.

Ургасые машинаар хуряаха түсэбөө республикын механизаторнууд амжалтатайгаар дүүргээ.

Ороһо таряа, торгоной бүүрсаг, виноград болон бахчева ургамалнуудые бэлэдхэхэ түсэбөө республикын колхоз, совхозууд дүүргээ.

Түүхэй-хлопок бэлэдхэхэ түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ элидхэхэдээ, Туркменистанай Компартиин ЦК, Туркмениин ССР-эй Министрнүүдэй Совет нигэжэ тэмдэглэнэ. Туркмениин республикын болон Туркменистанай Коммунис партиин 40 жэлэй ойн гүйсэһэн жэлдэ энэ ажалай илалтын туйлагдаһаниинь илангаяа баяр баясхалантай байна. Ургаса хуряалгаяа түгэсхэхын, абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхын тулада республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд мүнөө үедэ хүсэлэл оролдолгоёо гаргажа байна.

(ТАСС).

СССР-эй Верховно Соведэй делегаци Греци орохонь

Харюу болгон айлшалжа ерэхыень СССР-эй Верховно Соведэй делегациие Грециин парламент уряа гэжэ урда тээнь мэдээсэгдээ һэн. СССР-эй Верховно Соведэй депутат, ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ В. В. Гришин толгойлогшотой делегациие СССР-эй Верховно Совет декабриин 15-да Греци эльгээхэнь.

СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд Т. Абдумомунов, В. В. Бахирев, Ю. М. Вечерова, Г. А. Дзидзария, П. Я. Лисняк, В. Е. Лобанок, Е. Г. Сорочан, Б. Х. Энилиие гэгшэдһээ делегаци бүридэнэ.

(ТАСС).

ЗУНАЙХИҺАА ҮЛҮҮГЭЭР... *2-дохи фоторепортаж*

Хүдөө ажахые интенсификациин замаар эрхилхэ түрүүшын жэл дүүрэхэ болобо. Энэ жэлдэ Ториин совхозой малшад, таряашад болон механизаторнууд урагшатай һайнаар ажаллаа. Совхозой хүтэлбэрилэгшэд ажахын жэлэй түрүүшын дүнгүүдые энэ үдэрнүүдтэ согсолжо байнхай.

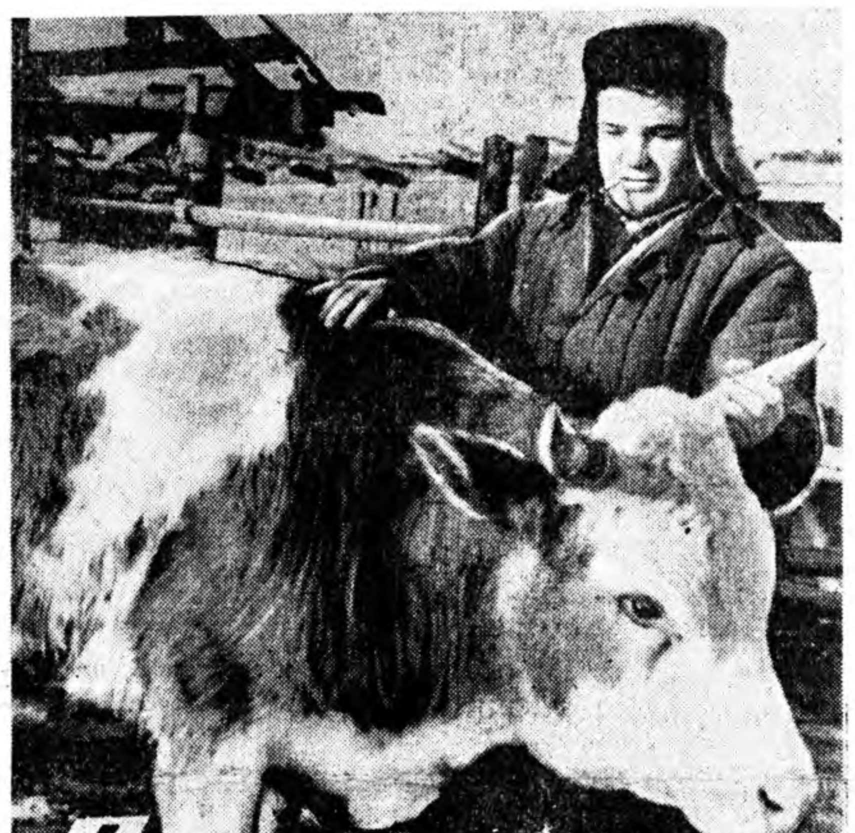
Совхозой таряашад нёдондонойхиһоо 27 мянган центнер ороһо таряа ехээр хуряагаа. Тэрэнэй ашаар совхозойхид гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн, үрэһэ хүрэнгөөгөө гүйсэд бэлдэһэн байна. Энэ жэлдэ таряа талханай зүйл адууһа малдаа ехээр гаргашалжа, мал ажалай продукци бүри ехээр абаха аргатай. Эндэхи кукурузашад мүнөө жэлдэ бүри һайнаар ажаллаһан байна. Кукурузашад Сандуй Бадмаев, Павел Калмынин, Пахарзан Юсупов гэгшэд гектар бүриһөө 350—400 центнер кукурузын намаа набша хуряагаа.

Ажахын малшадшье амжалтатай һайнаар ажаллажа байнхай. Тэдэнэр мал ажалдахи эгээл харюусалгатай үедэ — үбэлжэлгэдэ эртэнһээ эмхилжэ, һайнаар бэлэдхэһэн. Совхозой 5-дахи отделениин мал адуулагша Георгий Иванович Тугаринов мал ажалда хорин жэлдэ хүдэлмэрилжэ, һайн дүршэлтэй болоһон юм. Үбэлжэлгын түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, даабарита хашарагуудаа бүри анхаралтайгаар харууһална, эдеэлүүлнэ. Харууһалдаг малайнь толгой бүриин шэгнүүр үдэртөө 720 граммаар нэмэһэн байна.

Үшөө нэгэ һониин жэшээ харуулая. Мал адуулагшад Григорий Афанасьевич, Анна Ивановна Филипповтан зунай бэлшээриин үедэ харууһалдаг малайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые суудхэдэ 800 граммаар нэмээһэн байна. Тэдэнэр дабаһан илалтаараа һанаагаа амарангүй, үбэлэй сагта үшөө һайнаар ажаллахаар зоригжоо һэн. Тэдэнэй оролдолго хооһон хосороогүй. Һүүлшын 50 хоногой туршада малайнь толгой бүриин шэгнүүр хоногтоо 940 граммаар нэмээ гэжэ элирүүлэгдэбэ. Энэмнай үбэлэй сагта яһала ехэ амжалта гээшэ аабза. Нёдондоной апрель, май һаранаудай тугалнууд мүнөө 280—290 килограмм шэгнүүртэй болонхой.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Совхозой түрүү малшадай нэгэн Г. А. Филиппов 350 килограмм шэгнүүртэй хашарагайнтаа хажууда харуулагдана. 2. Совхозой 5-дахи отделениин шахалгын гүүртын хашарагууд.

Ф. СОРОКИНОЙ фототекст.

Республикын колхоз, совхозуудай мяха, һү, гүрэндэ тушаалгаар жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ

1964 оной декабриич 10-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Управленинүүд, аймагууд	Бүхыдөө тушаагдаһаниинь: Мяхан	Бүхыдөө тушаагдаһаниинь: Һүн	Управленинүүд, аймагууд	Бүхыдөө тушаагдаһаниинь: Мяхан	Бүхыдөө тушаагдаһаниинь: Һүн
Баргажанай	68	98	Түнхэнэй	83	96
Зэдын	81	101	Улаан-Үдын	73	98
Яруунын	71	104	Хориин	74	99
Кабанскын	87	98	Баунтын	96	96
Хяагтын	69	95	Республикын туршалгын станци	114	106
Мухар-Шэбэрэй	74	96			

ТАРГАЛХЫН ОРОНДО ТУРАБА

— Зай, Александр, энэ һарада тон муугаар лэ ажаллабаш даа. Тушаалгымнай мал таргалхын оронда тураба. Аяар 11 центнер 65 килограммаар шэгнүүрээ хороо,—гээд фермын зоотехник нүхэр Г. Аюров зэмэлһэншье мэтэ, гажарһаншье шэнгеэр хэлэнэ.

— Хай, мэдэнэгүйб, яахадаа хороо гээшэб? Дахин шалгажа шэгнэхэ байгаа. Урда һарада яһала шэгнүүрээ нэмээ һэмнай,—гээд үхэрнэн Александр Колмаков зоотехнигэй хэлэһэндэ этигэн ядангяар харюусана.

—Үнэншөөгүй һаа, шэгнүүлэ. Зүгөөр совхозой ахалагша мэргэжэлтэдые, главна зоотехник нүхэр Виноградовта хэлэжэ шэгнүүлээрэй, шиниин дуран. Би шэгнүүрээ хорооһон малые нэмээжэ шэгнэхэ эрхэгүйб. Өөрөө мэдэнэш... Декабриин хори гаранаар томошолжо, таргашалжа, гүрэндэ тушаахабди. Һайнаар лэ эдеэлүүлыш даа,—гээд фермынишье зоотехник нүхэр Аюров баһал һанаа амгалан...

Эгээл имэрхүү хөөрэлдөөн Яруунын аймагай «Комсомольский» совхозой хоёрдохи фермын конторо соо ноябрь һарын дүн гаргалгын үедэ болоо юм. Тус фермэ энэ оной декабрь һарада гүрэндэ тушаахаар 80 толгой эрэ хашараг, буруудые Могзон гэжэ газарта шахалгада октябрь һара соо табиһан юм. Анха түрүүн энэ харюусалгатай ажалые дүршэл ехэтэй, бэрхэ малшадта даалгахын оронда харюусалга багатай, хэһэн ажалдаа хайша хэрэгээр хандадаг Александр Колмаков Устинья Петрова хоёрто даалгаһан байна. Эдэнэрэй ажаллажа эхилһэн үдэрһөө хойшо үнишье болоогүй байхада совхозой ахалагша мэргэжэлтэд эдэниие ондоо хүнүүдээр эрхэбэшэ һэлгэхэ тухай дурадхабашье, фермые эрхилэгшэ нүхэр И. Е. Тарнуев, зоотехник нүхэр Г. С. Аюров гэгшэд хэрэгсээжэ хэмжээ абаагүй. Тиихэдэ совхозой директор нүхэр В. Т. Хозонхонов мэргэжэлтэдэйнгээ эрилтые дэмжэжэ бэелүүлээгүй үнгэршоо юм.

Тиигэжэ совхозой болон фермын хүтэлбэрилэгшэдэй шахан таргалуулха малай гүүртэдэ харюусалгагүй хүнүүдые табиһанай гэмээр энэ гүүртын мал таргалгын оронда үнэхөөрөө туража байха юм. Хэтэржэ ерэхэдээ гурбан толгой бурУу, хашарагуудые талханда түүдэгтүүлжэ гарзалуулһан, мүн ноябрь һара соо нэгэ буруун имагтал харууһанай мууһаа үбшэлжэ гарзалаа. Тиихэдэ ноябрь һара соо үлэһэн 76 толгойнь хамта 11 центнер 65 килограммаар шэгнүүрээ хорооһон байна.

Имэ байдал юун дээрэһээ тохёолдооб? Эдихэ хоолоор дуталдаа гү? Үгы. Гүүртынь дэргэдэ силос, үбһэн, обёосой һолоомон элбэг, концентрат таһалгаряагүй бии байгаа. Эндэ үһаншье холо бэшэ. Гансал малшад А. Колмаков, У. Петрова гэгшэд малаа мүртэйгөөр харууһалжа, эдеэлүүлээгүй, ехэнхи сагынь бэлшээридэ гаргажархёод лэ байдаг байгаа юм. Хэтэржэ ерэхэдээ эдэ хоёр хэндэшье хэлэнгүй ажалаа хаяад, хэдэн хоногоор зайжа арилшадаг байха юм. Жэшээлхэдэ гүүртые даагша Колмаков ноябриин 25-һаа 29 болотор ажалаа хаяад зайһан байха. Тиихэдэ эдэнэй ажалые фермын хүтэлбэрилэгшэд хинан шалгадаггүй, хэтэрхэдээ мал эдеэлүүлхэ рацион, һара соо гаргашалха тэжээлэй нормые эдэнэртэ хүргэжэ үгэдэггүй байгаа. Тиимэһээ эдэ хоёр малшад толгой бүхэндэ үдэр соо хэды шэнээн, ямар янзын тэжээлнүүдые үгэхэ, ажалайнгаа гурим харууһалһан малайнгаа шэгнүүрые хэды шэнээнээр нэмээхэеэ мэдэхэгүй байха юм.

Тус гүүртэ фермэһээ 15 модоной газарта, совхозой түб тосхон Тэлэмбэ ороһон харгы дээрэ оршодог юм. Тиимэһээ совхозой, фермын хүтэлбэрилэгшэд тэнгэриин үдэр бүхэндэ гэхээр шахуу энэ гүүртэдэ хүрэжэ, хаража гарадаг аад, имэ тэсэшэгүй байдалтай юундэ эбсэшэһэниие юугээр тайлбарилхаб?

Ц. ДАНДАРОВ.

ТҮРГӨӨР, һайн шанартайгаар!

Республикын колхоз, совхозуудта трактор заһабарилгын ябаса тухай 1964 оной денабриин 10-най мэдээн (түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Үйлэдбэриин управленинүүд, аймагууд	Заһабарилагдаһаниинь
Түнхэнэй	32
Хяагтын	24
Баргажанай	22
Кабанскын	21
Улаан-Үдын	18
Зэдын	18
Яруунын	14
Хориин	13
«Скотооткорм» трестын совхозууд	11

Республикын колхоз, совхозуудта трактор, машинануудай заһабарилагдажа эхилһээр хоёр һараһаа үлүү саг үнгэрбэ. Энэ үедэ арайхан гэжэ 691 трактор заһабарилагдажа, түсэб миил 19 процент дүүргэгдээ. Тракторай плуг, сеялкэ, культиваторнуудай заһабарилга энээнһээ холо ошоогүй. «Скотооткорм» трестын совхозуудта хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ техникэ бэлдэхэ хүдэлмэри бүришье хангалтагүйгөөр ябуулагдана.

Дээрэ толилогдоһон мэдээнһээ харахада, Хориин, Яруунын, Улаан-Үдын, Мухар-Шэбэрэй, Зэдын үйлэдбэриин управленинүүдэй ажахынуудта энэ шухала хүдэлмэри тон хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Жэшээнь, Хориин үйлэдбэриин управлениин совхозууд, тэндэхи РТС заһабарилга хэхэ мастерскойнуудаар һайн байбашье, энэ жэлэй дүрбэдэхи кварталда 132 трактор заһабарилха байһан аад, мүнөө ороймдоо 51 трактор бэлэн болгоо. Илангаяа «Первомайский», Хүрбын совхозууд энэ шухала хүдэлмэри гэдэргэ татана. «Первомайский» совхозойхид (директорынь нүхэр Пластинин) мүнөө хүрэтэр заһабарилгын хүдэлмэри захалаагүй байһаар. Энэ юун болоо гээшэб? Машинно-тракторна мастерскойгоо заһабарилжа дүүргээгүйбди гэһэн шалтаг баридаг. Теэд тракторнуудаа РТС-эй мастерскойдо абаашахаяа яанаб? Мүн имэрхүү шалтаганаар Хүрбын совхозоорхин нобшорһоор.

Энэ жэлэй дүрбэдэхи кварталай дүүрэхэеэ байтар Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин ажахынууд трактор заһабарилха кварталай түсэб һаял хахадлаад байнхай. Хэрбээ эдэнэр хоёр һарын туршада 81 трактор заһабарилһан байбал, 20 хоногой туршада 71 трактор бэлэн болгохо ушартай.

Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин ажахынууд яахадаа нитэрээ гээгдэбэб? Нэн түрүүн «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй Тарбагатайн РТС (отделениин эрхилэгшэ нүхэр Григорьев), Шэнэ-Бэрээнэй завод (директор нүхэр Попков, главна инженер нүхэр Матвеев) эндэхи ажахынуудай захил хангалтагүйгөөр бэелүүлнэ. Тарбагатайн РТС IV кварталда 31 трактор заһабарилха түсэбтэй байбал, мүнөө ороймдоо 19 трактор бэлэн болгонхой. Эдэнэр заһабарилгаяа ехээр оройтожо захалаад, мүнөө-аали нобшоор ябуулна.

Энэ управлениин Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозойхид (түрүүлэгшэнь нүхэр Ринчинов) мүнгэ зөөри үгыбди гэһэн шалтаг бараад, трактор, машинануудаа заһуулхые Шэнэ-Бэрээнэй заводтошье үгөөгүй, өөһэдынгөө мастерскойешье бэлдээгүй байһаар.

«Мастерскойгоо бэлэн болгожо, ядахын сагта плуг, сеялкэнуудээ заһабарилаял, механизаторнуудые энэ хүдэлмэридэ табиял» гэжэ колхозой түрүүлэгшэдэ хандахада, тэрэ өөдэ абанагүй. Юу хүлеэжэ, юун тухай бодожо байнабта гэжэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Ринчиновһээ асууха саг тулаа. Имэ асуудал Улаан-Үдын хүдөөгэй үйлэдбэриин партком, үйлэдбэриин управлени колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ табиха уялгатай.

Республикын колхоз, совхозууд энэ жэлэй 4-дэхи кварталда 1509 трактор заһабарилха байһан аад, декабриин 10-най байдалаар ороймдоо 691 трактор бэлэн болгоо. Энэ тон хангалтагүй байһые гэршэлнэ. Трактор, машинануудай заһабарилгада Шэнэ-Бэрээнэй заводой муугаар ажаллажа байһаниинь ехээр нүлөөлнэ. Тус завод шэнэ жэл гаратар 120 трактор бэлдэхэ аад, мүнөө миил 61 трактор заһаад байна.

Зорилго юуб гэхэдэ, колхоз, совхоз, РТС бүхэн энэ жэлэй дүрбэдэхи кварталда трактор, машинануудые заһабарилха түсэбөө заабол бэелүүлхын түлөө оролдохо, заһабарилгын шанар эрид һайжаруулха гэжэ оролдохо ушартай. Тиихэдэ механизаторнуудай дунда социалис мүрысөө ургэнөөр дэлгэрүүлхэ, ажалайнь эмхидхэл һайжаруулха, тэдэниие материальна талаар али болохоор урмашуулха шухала.

ТҮЛЭГ ДУНДАА

Эртэнһээ эхилжэ, машина, техникэеэ шанар һайнтайгаар заһабарилһан колхоз болон совхозууд хабарай тарилга, ургаса хуряалгын шухала хүдэлмэринүүдые саг болзортонь үнгэргэдэг гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ болонхой. Тиимэһээ Баргажанай үйлэдбэриин управлениин ажахынууд энэ харюусалга ехэтэй хүдэлмэридэ онсо анхарал хандуулна.

Колхоз, совхозуудай трактор болон бусад хүдөө ажахын машинануудые заһабарилха хэрэгтэ «Сельхозтехникын» Баргажанай отделениин Онёогой мастерскойн хүдэлмэришэд ехэхэн туһа хүргэнэ. Эндэхи механизаторнууд узловой аргаар тракторнуудые заһабарилна.

Онёогой мастерскойнхид октябрь һарада арбан трактор заһабарилха түсэбтэй байбал, арбан хоёрые заһабарилжа, бэлэн болгоо. Тэдэнэй хүсөөр ноябрьда 22 трактор заһабарилагдаа. Заһабарилгын шанар һайн.

Трактор заһабарилгын хүдэлмэридэ коммунис ажалай ударник, партиин гэшүүн Даба Доржиев шалгарна. Энэ нүхэр 1958 онһоо таһалгаряагүй тракторай түлишын аппаратура заһабарилдаг слесарь-наладчигаар ажаллана. Энэ үе соо 160 гаран тракторай тиимэ аппаратура заһабарилаа. Нүхэр Доржиевай ажалай шанар хододоо эрхимээр сэгнэгдэдэг. Энэ жэлдэшье ажалайнгаа эршые һуладханагүй. Үдэрэйнгөө даабарие хододоо үлүүлэн дүүргэжэ, социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Заһабарилгын хүдэлмэридэ хабаададаг Эрхито Тогмидон Александр Колмаков хоёр хоорондоо мүрысэдэг. Эдэ хоёр нүхэд мүн лэ дүршэл ехэтэй механизаторнууд. Мүрысөөндэ Э. Тогмидон түрүүлнэ. Тэрэ үдэрэй даабарие 120 процент дүүргэдэг, ажалайнь шанар баһал һайн. Механизатор нүхэр П. Эрдынеев мүн лэ эрхимээр ажаллана.

М. ЯКОВЛЕВ,
«Баргажанай үнэн» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

Манай уншагшадта

Манай «Буряад үнэн» газетын декабриин 13-най номерой нэгэдэхи хуудаһанда толилогдоһон, ССР Союзай зургаадахи зарлалай Верховно Соведэй V сессиин баталан абаһан Хуулинуудай гаршагуудые нигэжэ заһан уншахые гуйгдана:

«1965 ондо СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ Гүрэнэй түсэб тухай Совет Социалис Республикануудай Союзай Хуули»,

«Совет Социалис Республикануудай Союзай 1965 оной Гүрэнэй бюджет тухай Совет Социалис Республикануудай Союзай Хуули».

РЕДАКЦИ.

ЯЛБАМА ГАЛААР ЯЛАРАГ ЛЭ!

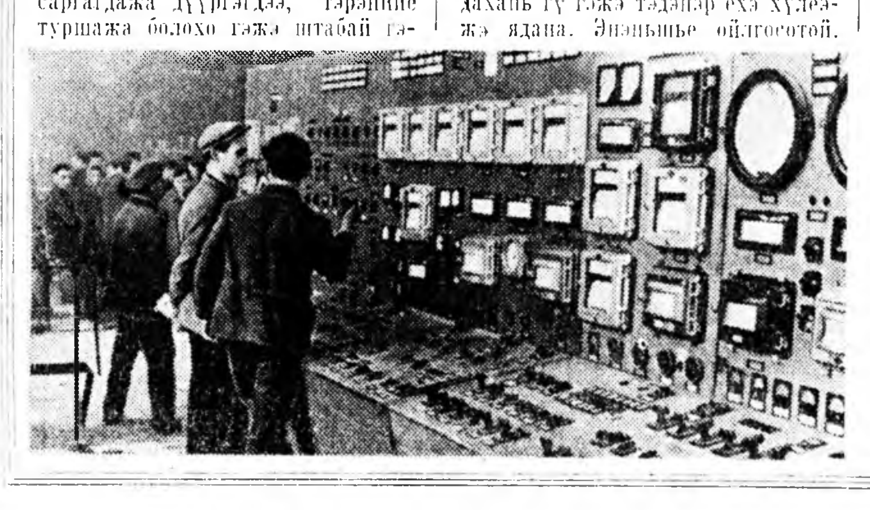
Декабриин 13-да, суббото үдэр Улаан-Үдын ТЭЦ-эй хүсэ шадал ехэдхэхэ талаар ажал хэжэ байһан барилгашад, хабсаргагшад, түхеэрэлгэ тодхогшодто айхабтар харюусалгатай, сүлөө заБдагүй үдэр болоо. Энэ үдэр ажалай эршэ эгээл дээдэ туйлдаа хүргэгдөө гэжэ хэлэхээр. Таарүүлан табигдажа, хабсаргагдажа байһан турбиные ашаглалгада оруулха бүхы асуудал зүбшэн хэлсэдэг, шиидхэдэг штабай ээлжээтэ зүблөөн дээрэ суббото һүниин 6 часта шэнэ турбогенераторай тепломеханическа туршалга хэхэ гэһэн шиидхэбэри абтаһан байгаа. Турбина хабсаргагдажа дүүргэгдээ, тэрэниие туршажа болохо гэжэ штабай гэшүүн бүхэн «Бурятэнергиин» главна инженер С. А. Мельниковтэ тэрэ зүблөөн дээрэ элидхэбэ.

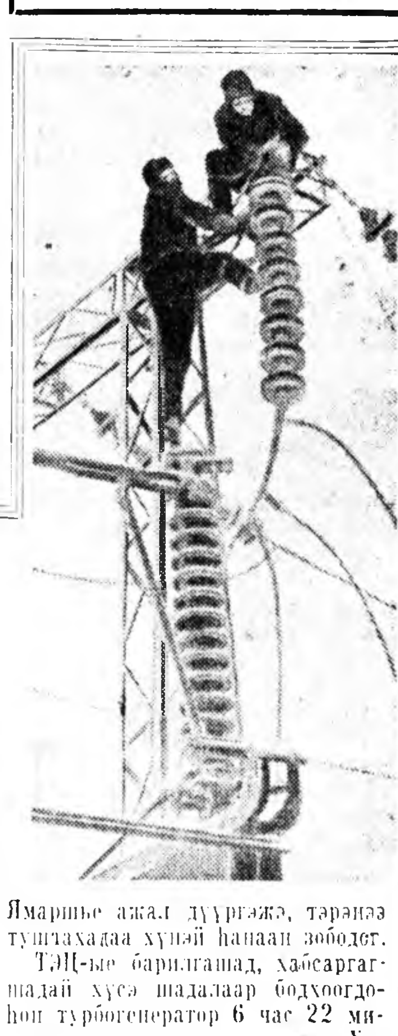
0 час 30 минута... Эндэхи олон тоото түхеэрэлгэ хүдэлгэгдэжэ эхилбэ. Турбинын технологическа сигнализаци шалгагдаа. «Востокэнергомонтажай» прорабууд В. А. Соколов, А. Н. Макаров шэнэ турбина бүтээһэн Ленинградай металлическа заводой түлөөлэгшэдтэй зүбшэжэ, халуун уурал дамжуулха проводагай шэбхэ нээхэ захиралта үгтэнэ.

Энд суглараgшад бултадаа һанаагаа зобонги, сэдьхэлынь хүдэлнэ. «Халуун уурал дамжуулагдахань гү гэжэ тэдэнэр ехэ хүлеэжэ ядана. Энэньшье ойлгосотой. Ямаршье ажал дүүргэжэ, тэрэнээ туштахадаа хүнэй һанаан зободог.

ТЭЦ-ые барилгашад, хабсаргагшадай хүсэ шадалаар бодхоогдоһон турбогенератор 6 час 22 минутада хүдэлгэгдэжэ эхилээ. Хүдэлмэришэд бултадаа баярлажа, бэе бэеэ амаршална. Тиигэнгүйшье яахаб! Шэнэ, ехэ илалта туйлагдаа. Энэ илалта туйлахын тула тэдэнэр үдэр һүни мэдэнгүй эршэмтэй шангаар ажаллаба.

Шэнэ турбогенераторай туршалга амжалтатайгаар дүүрэбэ. 5—6 үдэрэй үнгэрхэдэ тэрэ түрүүшын промышленна ток үйлэдбэрилэн үгэхэ. Зураг дээрэ: турбогенераторые хүдэлгэхэ пульт. «Электросибмонтажай» хабсаргагшадай электродамжуулгын лини холбожо байһаниинь нүгөөдэ зураг дээрэ харуулагдана.

Т. БУРМАК
бэшэжэ, фото абаба.

Коммунист тухай ХӨӨРӨӨН

ДЫШИГМА, ДАБШЫШ УРАГШАА!

1960 ОН ЯБАЖА БАЙГАА. Табадахи жэлээ haалишанаар хүдэлжэ ябаhан Дышигма Базаровна hү haaxa жэлэйнгээ социалис уялга июлиин эсэс багаар гүйсэд дүүргэжэрхёод, үлэhэн таба hарын барагдатар үнеэн бүриhөө үшөө мянга-мянган килограмм hү haaxaб гэhэн шэнэ уялга абажа, Хорииноо малшадай дунда сууда гараа hэн. Энэнь үнеэн бүриhөө 2800 килограмм hү haahaн зэргэтэй болохо байгаа. Теэд тэрэ үедэ, үнэндөө тиимэ хэмжээнэй hү ямаршье бэрхэ haалишан бүхы Хорини аймаг соо haaжa үзөөгүй байhан тула-дань, энэ ушар олониие гайхуулмаар hонин үзэгдэл болоод байгаа бшуу. Тэрэ хэлэhэнээ Анаагай совхозой haалишан нүхэр Сахияева амжалтатайгаар бэелүүлээ hэмнай.

Тэрэл жэлдэ бэлэй. КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абыт гэhэн Дышигма Сахияевагай мэдүүлгэ райкомой бюрогой үзэмжэдэ табигдаба. Теэд нимэ түрүү, үүсхэлшэ хүн партиин зэргэдэ абтаха ёhоороол абтаа. Тиихэдэ бюро дээрэ тэрэ иигэжэ хэлээ hэн.

— Коммунис партиин зэргэдэ кандидат болгогдон абтаха нимэ ехэ этигэл найдабаритай байhандаа үнэн зүрхэнhөө баясанаб. Энээндэ харюу болгон бүри hайнаар хүдэлжэ, эрхим ажалаараа харюулха уялгатайб.

Тэрэнhээ хойшо дүрбэн жэл үнгэрбэ. Энэ үе соо Дышигма Сахияева нэрэ солоёо улам суурхуулжа, коммунис партиин гэшүүн гэhэн алдараа дээрэ үргэжэл ябаhаар. Олониитынье хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, шэнэ онол арга, дүй дүршэл шудалхые эрмэлзэн ябадаг ажалшан гээшэ. Энэ үнгэрhэн хугасаада аймагай Соведэй депутат, партиин райкомой гэшүүн болгон hунгагдаhан байха. Нютаг зондоо хүндэтэйл болоhон хүн нимэ ехэ этигэлдэ хүртэдэг бэшэ аал.

haалишадай хэдэг хүндэ хүшэр ажалые оньhожоруулха, үнеэдые машинаар haадаг болохо гэhэн хөөрэлдөөн хоёр жэлэй саада тээ хаа хаанагүй дэлгэрhэн бэлэй. Энэ хөөрэлдөөн Дышигма Базаровнагай hанал бодолые ехээр хүдэлгэhэн, «ехэл hайн юумэн манай хүдэлмэридэ нэбтэрүүлэгдэхэнь ха юм даа. Энээндэнь hураха болоо hа'а, хэр түбэгтэй юумэ aaб» гэжэ нэгэнтэ бэшэ ганса hанаандаа шэбшэhэн байха.

Тэрэнэйшье буруу бэшэ. Үбэлэй шэмэрүүн хүйтэншье, хабарай хара haлхинай хоротойшье байг, зунай аяма халуундашье үнеэн бүхэнэй дүрбэн хүхые гараараа шобторжо гараха гээшэ юрын хэрэг бэшэ бшуу. Үшөө үдэртөө үнеэдээ гурба дахин haaxaш. Үнеэ машинаар haадаг болоо haa, ондоол, ёhoop байха hэн. Нэгэ haалишан миил 18—20 үнеэдые haaxaя болихо, хүнэй хүсэн, зөөри зөөшэ али зэргэ алмагдаха гээшэб гэhэн бодолнууд тиихэдэ hанаанhаань гарахаяа болёод байгаа. Уданшьегүй нүхэр Сахияевагай хүдэлдэг гүүртын зунай байрада үнеэдые оньhон аргаар haaxa түхеэрэлгэ тодхогдожо, шэнэ юумэндэ hураагүйдэ аргагүй үе ушарба.

Дышигмагай залуудаа шудалhан мэргэжэл мүнөө ехэл туhатай байба. Үшөө галта дайнай хатуу шанга сагта, 1942—1943 онуудай үеэр айдар басаган Дышигма комбайн машина эмээллэhэн, бэрхэ механизаторнуудай нэгэн ябаhан намтартай. Тэрэнhээ хойшо хорёод жэлэй үнгэрбэшье, тиихэдэ hураhан эрдэмэй дээжэ толгойдонь үшөөл үлэhэн байгаа ха юм даа. Тиигэжэ үнеэ haалган дээрэ нэбтэрүүлэгдэхээр эхи табигдаhан шэнэ технологитой ядалдаагүй танилсаhан, тэрээндээ үнеэдээ шадамар бэрхээр дадхаажа эхилhэн бэлэй. Тиигэбэшье түдэгэсэхэ юумэн түрүүшын үедэ али олон үзэгдөө haaб даа.

Хэнэйшье мэдэhээр, хоёр жэлэй саада тээ республика дотор, Хоринойшье аймагта оньhон аргаар үнеэ haaxa яhала олон түхеэрэлгэнүүд тодхогдоhон haaб даа. Энэ хэрэгтэ анхаралшье онсо хандуулагдаhан байгаа. Гэбэшье элдэб эсын шалтагаанhаа уламжалан, олонхи түхеэрэлгэнүүд хүдэлхэеэ болиhон, hөөргөө үнеэдээ гараараа haадаг болоhониинь мэдээжэ. Харин Дышигма Базаровна түрүүшынгээ али олон бэрхэшээлнүүдhээ тунхаряагүй, тэрэ шэнэ аргаhаа арсаагүй, сагай оншохо тума мэргэжэл шадабаряа улам дээшэлүүлжэ ябадаг.

3-дахи отделениин центр болохо Анаагай Үртөө тосхондо үнеэдэй шэнэ байра баригдажа, тэндэ үбэл, зунгүй хүдэлхэ оньhон түхеэрэлгэ тодхогдоо hэн. Тэрэл гүүртэ дээрэ Дышигма Базаровна ажаллажа байдаг. Тэндэ байгша оной ноябриин эхин болотор оройдоол гурбан haалишад хүдэлжэ байhан юм. Тус тустаа 32 үнеэтэй hэн. Эдэ гурбан haалишад энэ жэлэй 10 hарын туршада 1461 центнер hү haaгaa бшуу.

Нүхэр Сахияевагай ажал хэрэг тухай хэлэхэ болоо haa, энэ haалишан үнгэрhэн 11 hарын туршада гансаараа бүхыдөө 52149 килограмм hү haaбa. Энэмнай адаг хоёр зуун жараад автоцистернэ hүн гээшэ aaб даа. Үнеэн бүридэ хубаабал, 1700 гаран килограмм hүн хүртэхэ жэшээтэй. Иимэ ехэ хэмжээнэй hү haahaн haалишан Хоринин алишье совхоздо байхагүй. Машинын оньhото хүсөөр үнеэдые haадаг болоhоной ашаар ажалайнгаа бүтээсые hүүлэй үедэ энэ гүүртынхид 1,5—2 дахин дээшэлүүлжэ шадаа ха юм. hүншье аригуун сэбэрээр абтадаг болоо. Сэбэр, элдэб бог шоройгүй, тоhолиг ехэтэй hү гүрэнэй пунктда тушаадаг hэн тула-даа, совхозойнгоо бусад гүүртэнүүдэй haалишадта орходоо 20 процент дээгүүр салин хүлhэ эдэнэр абадаг.

Түрүү haалишанай хүдэлдэг энэ гүүртын бүхы үнеэд искусственна аргаар үрэжүүлэгдэдэг. Тиимэhээ тугал олоор абтадаг болонхой. Энэ жэлэй үнгэрhэн үедэ тус гүүртын 100 үнеэд бүриhөө 85 тугал абтаад байна. Үнеэд саг сооо үрэжүүлэгдэдэг, бүридхэлынь hайнаар хэгдэдэг. Мүн тэрэшэлэн тус гүүртэ дээрэ совхоз соо эгээл түрүүн хэрэгэгдэhэн hолоомо уурал-да дэбтээжэ, дрожжоор эhээхэ түхеэрэлгэ тодхогдоhон байха юм. Энэ түхеэрэлгын ямараар хүдэлдэг, хайшаагаар ашаглагдадаг гуримтайнь танилсахаяа аймагай совхозуудай haалишад, үхэршэд, зооветеринарна мэргэжэлтэд болон хүтэлбэрилэгшэд олоороо ерэжэ байдаг.

Тус гүүртын малшадай ажал хүдэлмэридэ элдэб олон түрүү онол аргануудые нэбтэрүүлhэн, ашаг үрэ ехэтэйгээр ашагладаг болоhон ушарта нүхэр Сахияевагай оруулhан хубита, тэрэнэй өөрынь сэхэ хабаадаhан үүргэ нилээд ехэ.

haя Хорёор ябахадаа, нүхэр Сахияеватай дахинаа уулзажа, ажал хэрэг тушаань hонирхон хөөрэлдөө hэм. Тиихэдэ, «гүүртэдэмнай зарим тэды хубилалта болоод байна. Урдань 96 үнеэд эндэ баригдадаг hэн, хүн бүхэн 32 үнеэ haадаг байгаабди. Үнэндөө энэмнай хүшэриг бэлэй. Заримаиинь машинаар haaxaдaa эбэлэсэгүй байдаг. Тиимэhээ гараараа бahaл шобторхош. Бүхы haагдаhан hүые үнеэн бүридэ хубаахада багашаг байна, hанаhанда хүрэнэгүй» гэжэ Дышигма Базаровна хөөрөө hэн.

Тэрэнэйшье зүбтэй даа. Энэ haнамжые хараада абажа, отделениин хүтэлбэри эндэхи haалишадай үнеэдые усоолоо. Ноябриин эхинhээ 24—24 толгой үнеэдтэй болгонхой. Гурбан haалишадай орондо зургаан хүн хүдэлнэ. 96 үнеэдэй орондо 144 үнеэд энэ гүүртэдэ баригдана. Хэдэн жэлдэ Дышигматай суттаа хүдэлhэн урданай haалишан Дулма Батуева haя пенсидэ гараа. Тиигээд байхадань, энэ оньhожоруулагдаhан гүүртэдэ ехэнхинь шэнэ улад хүдэлжэ захалба. hайн hайхан hэтэхэлтэй, ажал хүдэлмэреэ арбан хурган шэнги мэдэхэ, түрүү зэргэдэ ходоо алхалан ябадаг коммунист Дышигма Базаровна бэшэ нүхэдөө өөрынгөө баян дүй дүршэлдэ hургажа, бултыень өөр шэнгеэр сагаан эдеэ салгидуулан ажалладаг түрүүшүүл болгохо байhандань лаб батаар этигэнэб.

Иимэл жама ёhотойгоор ажаллаха ёhотой ха юм даа, алдарта Коммунис партиин гэшүүн хүн!

Г. ЦЫРЕТОРОВ.

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур.
1964 оной декабриин 15.

Партийна организацинуудаар

ЗАЛУУ МЭРГЭЖЭЛТЭДЭЙ СЛЁТ

АЙМАГАЙ совхозуудта, промышленна предприятинуудта, эмхи зургаануудта, hургуулинуудта ажаллажа байдаг 120 гаран залуу мэргэжэлтэд Хорини Культурын байшанда суглараба. Тэдэнэй дунда агрономууд, зоотехнигүүд, инженернүүд, врачнууд, багшанар, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд болон бусад элдэб мэргэжэлтэд. ВЛКСМ-эй хүдөөгэй комитедэй секретарь нүхэр Н. Н. Найданов «Аймагай ниитэ-политическэ ажабайдалда залуу мэргэжэлтэдэй хабаадаха зорилго тухай» элидхэл энэ слёт дээрэ хэбэ.

Үйлэдбэриин управлениин парткомой, ВЛКСМ-эй хүдөөгэй комитедэй үүсхэлээр зарлагдаhан энэ слёдто хабаадагшад аймагайнгаа ниитэ-политическэ ажабайдалда улам эдэбхитэйгээр хабаадажа, арад олоной дунда ябуулагдадаг соёл культурын, гэгээрэл болбосоролой хүдэлмэриин хэмжээе улам hайжаруулха, хүн зониие, илангаяа залуушуулые, коммунис үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ хам оролсохо байhанаа нэгэн дуугаар тэршэлбэ. Аймаг дотор соносхогдоhон соёлой доболгые амжалтатайгаар бэелүүлхэ ябадалда өөhэдынгөө хубитые эли бодоор оруулха байхабди гэжэ залуу мэргэжэлтэд мүн мэдүүлбэ.

Тус слёдто хабаадагшад Токиодо болоhон олимпиин ехэ спортивна нааданда хабаадажа, мүнгэн медальда хүртэhэн спортын мастер, суута боксёр буряад хүбүүн Виликтон Баранниковтай уулзаба.

Д. РЫБДЫЛОВ.

ЛЕКТОРНҮҮДЭЙ hУРГУУЛИ

ҮЙЛЭДБЭРИИН управлениин парткомой бюрогой шиидхэбэриин үндэhөөр аймаг дотор лекторнүүдэй hургуули Түнхэнэй Хэрэн тосхондо нээгдэhэн байна. Энэ hургуулиин ажал ябуулгын гол зорилгонь хадаа лекторнүүдэй оюун мэдэрэл, мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ болоно. hургуулиин директорээр парткомой секретариие соёл сурталай талаар орлогшо нүхэр С. В. Тумуреев томилогдонхой.

Өөhэдынгөө мэдэрэлые саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байхын тулада аймагай лекторнууд hара бүридэ нэгэ дахин булта сугларжа, элдэб асуудалнуудаар лекцинүүдые шагнаха, дүй дүршэлөө халан абалсаха, нүхэр ёhоной хөөрэлдөө үнгэргэхэ зэргэтэй.

Энэ hургуулиин түрүүшын хэшээл Хэрэн тосхондо мэнэ haя үнгэргэгдэбэ. Хамтадаа 60 гаран лекторнууд эндэ сугларaa. Тэдэндэ тодорхой, мэргэжэл түгэс, удха түгэлдэр лекцинүүдые уншахын түлөө Улаан-Үдэhөө эрдэмтэд уригдаhан байна. Багшанарай институдай багшанар—философиин эрдэмэй кандидат В. И. Затеев, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат С. Ч. Чагдуров, экономическэ эрдэмэй кандидат П. И. Бартанов гэгшэд тэдэнэй урда лекцинүүдые уншаа.

Б. ШИРЕТОРОВ.

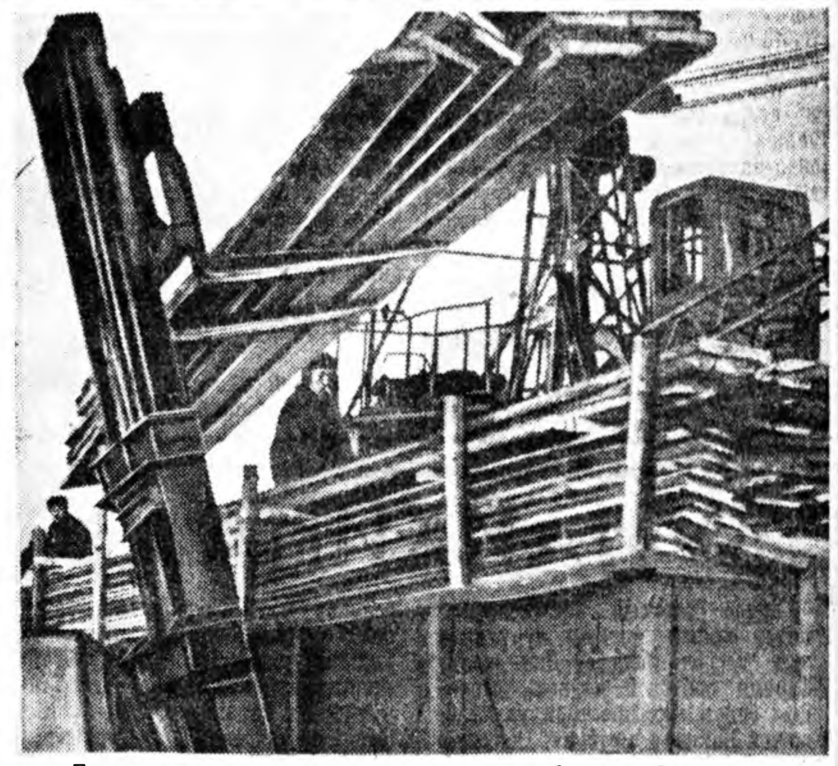
ШАХТЫНХИД, ШАНГАЛХАЛ БОЛООТ!

hүүлэй үедэ Галуута-Нуурай шахтоуправлениин 2/5 шахта муугаар хүдэлдэг, түсэбөө дүүргэдэггүй болоhон байна. Ноябриин дүүрээд байхада, тэрэнэй үринь 20422 тоннодо хүрэhэн жэшээтэй. Шахта дээрэ ажалай бүтээсын хэмжээн тон бага, элдэб эсын гаргаша ехэ болоhон байна. Салин хүлhэнэй фонд хэмhээ гадуур гаргашалагдана. Жэлэй эхинhээ хойшо салин хүлhэнэй фонд аяар 136 мянган түхэригөөр хэтэрhэн жэшээтэй.

Түсэбэй ходо дүүргэгдэхэеэ болиходо, элдэб материалнууд: модон, электрын элшэ хүсэн, электрокабель, хүдэлмэриин хубсаhан ехээр хэмhээ үлүүсэ гаргашалагдадаг болоhон байха юм. Иигэжэ тус шахтын гарзань үгаа ехэ болоожо, бэрхэтэй байдалда оробо. Эдэ бүгэдэ дутагдалнууд имагтал техническэ хүтэлбэриин hула дээрэhээ, ниитэ эмхидхэлэй хүдэлмэриин хангалтагүй ушарhаа шалтагаалаа бшуу.

Ушар нимэhээ Галуута-Нуурай промышленно-үйлэдбэриин зонын парткомой бюро дээрэ энэ асуудал зүбшэгдэн хэлсэгдээ. Тиихэдээ Галуута-Нуурай шахтоуправлениин таhагууд тус шахтын ажал хэрэгые шалганагүй, ёhoop хүтэлбэрилнэгүй гэжэ тэмдэглэбэ. Энэ шахтын хүдэлмэри hайжаруулха талаар тусхай хэмжээ ябуулгануудые хараалхыень бюро дурадхаба.

А. БУТИН.

Горхон станци дээрэ шпала ашалган боложо байна.
Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Бата үгэ, баатар ажал...

БАРИЛГАДА ЯАРАНАЛ БАГСАТАЙ МОДОД

Үнгэржэ байhан энэ жэлдэ эршэмтэй hайнаар ажаллажа байhан предприятинуудай дунда Хандагатайн леспромхоз ходо дурдагдажа ябаа. Ой модоной промышленностиин үнинэй хүдэлмэришэдэй нэгэн Еремей Иванович Тугутовай хүтэлбэрилдэг энэ леспромхоз hара бүхэндэ даабаряа болзорhоонь урид дүүргэжэ, олон кубометр модо Эхэ оронойнгоо шэнэ барилганuудта эльгээhэн байха.

Эдэ үдэрнүүдтэ тус леспромхозойхид шэнэ амжалта туйлаба. Модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ 1964 онойнгоо түсэбые декабриин 6-най үдэр дүүргэhэн тухайгаа тэдэнэр элидхээ. Эхэ ороноймнай шэнэ барилгануудта 540 мянган кубометр модон эльгээгдээ. Энэнь нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, 50 мянган кубометрээр ехэ болоно.

Хайшан гэжэ, ямар аргаар нимэ амжалта туйлагданаб?

Түрүү леспромхозой коллектив шэнэ технологи, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулна. Бүхы бага комплексно бригаданууд нарин зуруud болгон модые отолжо унагаана. Энэ түрүү арга хэрэглэхэдэ, залуу, ургажа байhан модоной гэмтээгдэдэггүйнь мэдээжэ. Мүн модо отолходоо гидроклин хэрэглэжэ, 30-аад хүниие сүлөөлэн, ондоо ажалда хэрэглэhэн байна. «Забайкаллес» комбинат соо эгээл түрүүлэн, доодо складтаа автомат шахуу лини тодхожо, эндэхи ажал оньhожоруулагдаа. Шэнэ технологи, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлhэнэй ашаар тус леспромхозойхид ажалайнгаа бүтээсые горитойгоор дээшэлүүлжэ шадаа. Жэлэй эхинhээ хойшо коллективэй бүтээhэн ажалые хүн бүхэндэ хубаажа хараа haa, хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай бүтээсэ түсэбөөр хараалагдаhанhaa 22 кубометрээр ехэ болоно.

Дүй дүршэлтэй олон модошод эндэ хүмүүжэн ургаа. hара бүхэндэ 2000, мүн 2000-haa дээшэ кубометр модо бэлэдхэн таллуулдаг бага комплексно бригаданууд эндэ олон. Нүхэд И. Н. Кушнаренко, Д. Ф. Сопрыкин, А. Б. Кудряшов, В. И. Спиридонов гэгшэдэй даадаг бригаданууд ехэ бүтээсэ туйлана. Доодо складай нүхэд В. Т. Пушкаревой, А. И. Зайцевай, Н. Д. Тармаевай хүтэлбэрилдэг бригаданууд даабаряа hара бүхэндэ 130—135 процент дүүргэдэг. Эрхим жолоошод Н. И. Митягин, Л. Н. Маслов, А. М. Кравец үндэр бүтээсэтэ ажалаараа леспромхоз соогоо суурхана.

Энэ жэл эндэхи модошод үшөө юугээрээ илгаатайб? Леспромхозой коллектив коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэхэ гэжэ шиидээд, шэнэ уялга абаhан юм. Энэ уялгаяа тэдэнэр мүн лэ бодотоор дүүргэжэ байнхай.

Модошодой культурна, ажаhуудалай эрилтэ дүүргэхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулагдана. Предприятиин хүсэ шадалаар энэ жэлдэ Хара-Хүтэлэй модо бэлэдхэлэй пунктда шэнэ hургуули баригдаа. Мүн 150 үхибүүдые хүмүүжүүлхэ ясли, хүүгэдэй саад, үйлэдбэриин 250 түрүүшүүлэй hуралсаха үдэшын hургуули баригдаhан юм.

Жэлэйнгээ түсэб дүүргэбэшье, эндэхи модошод эршэмтэй шангаар ажаллаhан зандаа. Жэлэй дүүрэтэр 42 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ, 27 мянган шпала хюреэдэхэ, бүхы дээрээ 240 мянган түхэригэй продукци үгэхэ гэhэн уялга модошод, шпала хюреэдэгшэд абанхай. Тэдэнэр хэлэhэн үгэдөө хүрэхэ гэжэ хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллажа байна.

Н. ТЮРНЕВ.

ХЭЛЭЭЛ hАА ДАА...

Эдэ үдэрнүүдтэ Нарынай модо бэлэдхэгшэд баяртай, хүхюутэй. Модо бэлэдхэхэ жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь нэгэ hapaap уридшалан, ноябриин 30-най үдэр дүүргэhэн тус пунктын хүдэлмэришэд декабриин эхинhээ түсэбhөө гадуур модо бэлэдхэжэ байна. hарын дүүрэтэр жэлэй даабариhaa гадуур 8 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ уялга абаhан модошод үгэдөө хүрэхэ гэжэ эршэмтэй шангаар ажаллана.

Коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэтэй Нарынай пунктын модошод Хандагайн леспромхоз соогоо түрүүлжэ ябаhаар. Модо бэлэдхэлэй мастер гэжэ суурхадаг Епифан Ульянович Шань гэгшын даадаг участок абаhан уялгаяа бодотоор дүүргэжэ, мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ жагсанхай. Тус участогайхид түсэбhөө гадуур 2-3 мянган кубометр модо бэлэдхээ. Дмитрий Алексеевич Ренькинэй хүтэлбэрилдэг бага комплексно бригада абаhан уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэнхэй. Тэдэнэр жэлэй түсэбhөө гадуур 2217 кубометр модо бэлэдхэhэн, шэрэhэн байна. Мүн тэдэнэрhээ Семен Евдокимович Кривошеевэй даадаг бригада ехээр гээгдэнэгүй, жэлэйнгээ түсэбые уридшалан дүүргээд, 1891 кубометр модо бэлэдхэжэ шэрэhэн юм.

Ажалаа зүбөөр эмхидхэhэнэй, хүдэлмэришэдөө зүбөөр хубаарилан табиhанай, ажал хэрэгтээ коммунис ёhoop хандадаг болоhоной ашаар тус пунктынхид абаhан уялгаяа бодотоор дүүргэнэ. Түсэбhөө гадуур 8 мянган кубометр модо Эхэ орондоо тэдэнэй бэлэглэхэнь дамжаггүй.

К. ФИЛИППОВА,
Хандагайн леспромхозой хүдэлмэрилэгшэ.

ИЛАЛТЫН ОДОН ЯЛАЛЗААЛ!

Гурбадахи жэлээ жэгдэ hайнаар хүдэлжэ байhан Еловско леспромхозой коллектив hара бүхэндэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэнэ. Энэ жэлдэ тэдэнэр бүри горитой амжалта туйлаба. Валовой продукци гаргаха жэлэй түсэб ноябрь соо дүүргэгдээд, 20 мянган түхэригэй продукци даабариhaa гадуур үйлэдбэрилэгдөө. Республикымнай барилгашад эндэхи модошодhоо 50 шахуу мянган кубометр модо абаhан юм. 18 мянган кубометр түлеэн бэлэдхэгдэжэ, элдэб организаци, предприятинуудта эльгээгдээ.

Модо бэлэдхэхэ, хюреэдэхэ ажал комплексноор оньhожоруулhанай, бүхы модошодой эршэмтэй шангаар ажаллаhанай ашаар предприяти иимэ амжалта туйлана. Үнгэрhэн 11 hарын туршада ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 102,3 процент дүүргэгдээ. Нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада, ажалай бүтээсэ 10,8 процентээр, продукци үйлэдбэрилгэ 13,8 процентээр дээшэлүүлэгдэhэн байна.

Леспромхозой участок, цехүүдэй хоорондо социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Филипп Самсонович Масловай даадаг мастерска участок тэдэнэй дундаhaa түрүүлжэ, жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь хоёр hapaap уридшалан дүүргээ. Үнинэй хүдэлмэришэд, модо шэрэдэг автомашинын жолоошод Г. И. Ковалев, П. Е. Хмелев халаанайнгаа даабари 135—140 процент дүүргэнэ. Модо хюреэдэдэг коммунис ажалай цех (начальнигынь Л. М. Токарев, халаанай мастернууд Л. Быков, М. Фролов) үйлэдбэриингөө даабариие холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысэжэ байhан тус леспромхозойхид hуурин тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохые оролдоно. Энэ жэлдэ хүүгэдэй саад, ясли, 4—4 байратай хоёр гэр, шэнэ радиоузел баригдаа, хүдэлмэришэдэй столово капитальнаар заhабарилагдаа. Заhабарилгын мастерской, гаражые уураалаар дулаасуулха түхеэрэлгэ тодхогдоо. Леспромхозой участогуудта улаан булан, хамтын байра баригдаа. Библиотекэ, стационарна кино-түхеэрэлгэтэй, уран hайханай самодеятельностиин кружогуудай хүдэлхэ таhагуудтай шэнэ клуб баригдажа эхилээ.

hуурин тосхонуудаа болбосон түхэлтэй болгохо, ногооруулха, модошодые hайн гэр байраар хангахын түлөө бүхы коллектив оролдоно.

Иигэжэ илалтын одон ялалзаал!

В. СЕДУНОВ.

ТҮҮХЭ ДОМОГТО ОРОХО ТООНУУД

«Вечерний Ленинград» газетэ өөрынгөө нэгэ номерто «Тоонуудаар харуулагдаhан Ленинград, Ленинградай область» гэhэн бүридхэлэй суглуулбарида рецензи бэшэhэн.

Хэблэлэй hониной агентство (АПН) энэ материалые нэгэ бага хуряангыгаар уншагшадай анхаралда тунхаглахань.

Нева дээрэхи город—гансал СССР дотор бэшэ, мүн бүхы дэлхэй дээрэхи промышленна, соёл культурын томо центрнүүдэй нэгэн юм. Тэрэмнай 365 хүүргээр холбогдоhон 100 гаран олтирог, 65 гол горхонуудай, тэдэнэй hалаа болон каналнуудай эрье дээгүүр нэмжынэ. Городой эзэлдэг 580 дүрбэлжэн километр газарай 58-ниинь тэрээн соогуурхи уhан замуудта хабаатай юм.

Городой хүн зон элдэб янзын транспорт хэрэглэдэг. Гансал 1963 оной турша соо Ленинградта хоёр миллиард шахуу хүн зон городой транспортаар, тэрэ тоодо трамвайгаар —818 миллион хүн, автобусаар —719 миллион, троллейбусаар — 224 миллион, метрогоор—200 миллион хүн зөөгдэбэ. Метро 24,5 километртэ баригдахай, 18 станцитай юм.

1910 ондо Петербург 1906 мянган хүн зонтой байhан haa, мүнөө город соо 3.218 мянган, город шадарай тосхонуудтай хамта 3.607 мянган хүн зон ажаhуудаг.

Хүдэлмэришэд болон алба хаагшад техническэ дабжалтын хэрэгтэ нилээд ехэ оруулалта хэнэ, эгээн hайн машинанууд ба түхеэрэлгэнүүдые бүтээхэ гэжэ оролдоно. hүүлэй табан жэлэй турша соо ленинградайхид 629 түхэлэй шэнэ машина, оньhон арга ба приборнуудые үйлэдбэрилдэг болоhон, 16 предприяти, 307 цех ба 907 участогта механизаци, автоматизаци бии болгоhон байна. Ууралаар хүдэлдэг 300 мянган киловатт хүсэтэй турбинануудые, уhаар хүдэлдэг 228 мянган киловаттай турбинануудые, 250 тонно ашаа үргэдэг кранууды бүтээдэг болоhон байха юм. Уhаар хүдэлдэг 508 мянган киловаттай, ууралаар хүдэлдэг 800 мянган киловаттай турбинануудые хэдэг болохо хүдэлмэри 1964 ондо эхилэгдэhэн.

Хүдэлмэришэдэй ажал улам бүри уран нарин боложо байнхай. 135.800 гаран уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод үйлэдбэри улам оньhожоруулха хэрэгтэ хабаададаг, эрдэм наукын, түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые нэбтэрүүлхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэдэг. Үйлэдбэри дээрэ үүсхэл гаргагшад үнгэрэгшэ нэгэ жэл соо 78 миллион түхэригэй гүрэнэй зөөри алмаhан байха юм.

Ажалшадай соёл болбосоролой техническэ шадабариин дээшэлhэн тухай мэдээнүүд ехэ hонин. Гансахан үнгэрэгшэ жэлдэ 320 мянган хүдэлмэришэд училищинуудта, техническэ мэргэжэлэй hургуулинуудта, заводууд болон эмхи зургаануудай дэргэдэхи курсануудта hуража гараhан байдаг. Хүдэлмэришэн залуушуулай hургуулинуудта 97.800 хүн hураа. Городой техникумууд, дээдэ hургуулинуудта 336.400 студентнэр hурадаг. Ленинградайхидай арбанай нэгэниинь студент юм.

Ленинградай эгээн томо дээдэ hургуулинь—16.612 студентнүүдэй hурадаг А. А. Ждановай нэрэмжэтэ гүрэнэй университет гэжэ haя болотор тоологдодог байhан.

Харин мүнөө тэрээнтэй зэргэшэмээр hургуулинууд бии болонхой. Баруун-хойто зүгэй политехническэ заочно институдта мүнөө 21950, М. И. Калининай нэрэмжэтэ политехническэ институдта —13.940, А. И. Герценэй нэрэмжэтэ багшанарай институдта — 12.254 хүн hурадаг. Ленинградай дээшэн гурбан дээдэ hургуули үнгэрэгшэ жэлдэ 23.800 инженер, экономист, багша, врач, хүгжэмшэн, уран зураашан ба бусад мэргэжэлтэдые бэлдэжэ гаргаа. Тэдэнэй 8.500 хүниинь хүдэлжэ байгаад hуража, дипломуудые абаhан байха юм.

Ленинградай библиотекэ, театр, музейнүүд бүхы дэлхэй дээрэ суурхадаг. Иимэ тоо тэдэниие эли тодоор гэршэлнэ гэбэл: М. Е. Салтыков-Щедринэй нэрэмжэтэ Гүрэнэй публична библиотекэдэ мүнөө 14 миллионhоо дээшэ номууд, бусад хэблэлэй зүйлнүүд бии. СССР-эй Наукануудай академиин библиотекэдэ —11 миллион. Городой тусхай мэргэжэлтэй арбан гурбан театр үнгэрэгшэ жэлдэ 5.500 зүжэг наада табяа hэн. Тэдэниие 5 миллион үлүүтэй хүнүүд хараhан байна. Ленинградай 46 музейн экспонадуудтай 13 миллион экскурсантнууд танилсаhан юм.

Үнгэрэгшэ 1963 он соо Ленинградта 1.964 мянган дүрбэлжэн метр байрын талмайтай гэрнүүд ашаглалгада оруулагдаа. hүүлшын 6 жэл соо—1958 онhоо 1963 он болотор—миллион үлүүтэй ленинградайхид шэнэ байрануудта ороhон байгаа. Совет засагай жэлнүүдтэ энэ городто 420 мянган үхибүүдэй hураха 588 hургуули баригдаhан байха юм. hүүлэй арбан жэлэй туршада 68 мянган хүүгэдэй байха 635 саад болон яслинууд нээгдэнхэй.

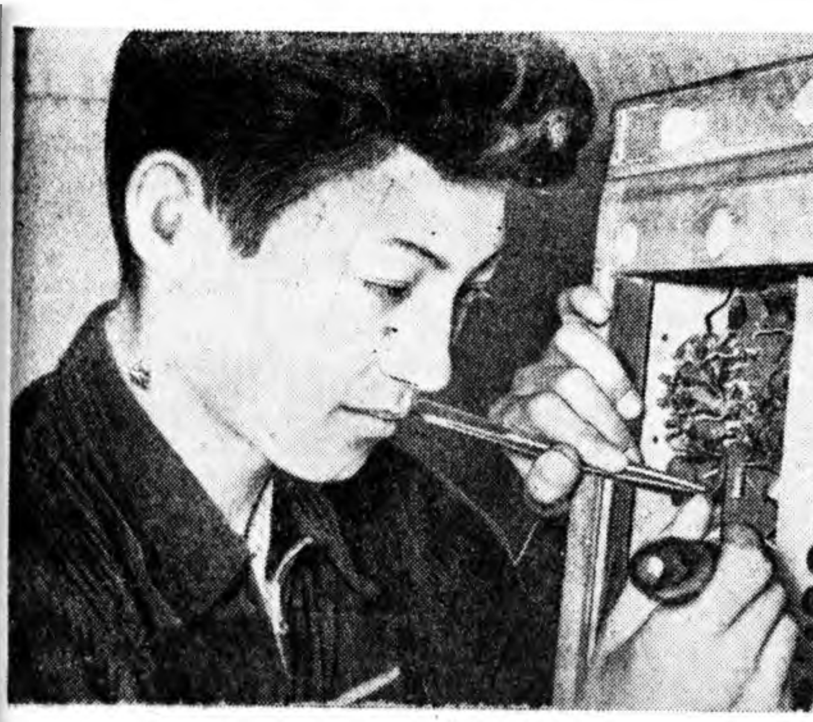
Ленинградайхидые мүнөө 5.243 магазин, столово, кафе, ресторан, эдеэ хоол бүйлүүлан бэлэдхэдэг фабриканууд хангана. Хилээмэнэй зүйлнүүдые наймаалдаг 448, мяха болон загаhанай 253, овощой 155, hүнэй 137, эд бараанай 1.339 магазин тэндэ хүдэлдэг.

156 больницада 22 мянган врачнууд хүдэлмэрилнэ. Тэндэ нэгэн доро 40 мянган хүн бэеэ эмшэлүүлжэ болохо. Город тойронхи гоё hайхан газарнуудта санаторинууд, амаралтын гэрнүүд олон, hара бүри хэдэ мянган ленинградайхид эмшэлүүлжэ, амаржа байдаг юм.

(АПН).

ЛЕНИНГРАД. Сенатска талмай.

★

Арбан табатай Коля Округин радио шудалhаар hаяhай, габэшье дүй дүршэлөөр баян, шадамар багша Герман Владимирович Сарапуловай хүтэлбэри доро тэрэ олые шудална, шэнэ шэнэ оньhон түхеэрэлгэтэй радиоприёмнигуудые задална, хабсарна, заhана. Хэдэн hара үнгэрhэнэй hүүлдэ Коля ямаршье радиоприёмник заhажа шадаха даа. Зураг дээрэ: Коля Округин.

Ц. ТЫХЕНОВЭЙ фото.

★☆★

Арадай зарса — ажалай баатар

ҮНЭН СЭДЬХЭЛЭЙ ХҮСЭН ХААНАҺААБ?

БАЯН дайдын бардам хэшэгые дүүрэнээр ашаглаха гээшэ хүдэлмэришэ хүнэй хүдэр гараар, ухаан бодолоор, халуун оролдолгоор туйлагдадаг хэрэг. Хэршье хүрьhэлиг, үрэжэл ехэтэй газарые муугаар эдлэн, эзэн буса ёhoор ашаглахада ямар үрэ гараха6. Газар эдлүүрие hайса мэдэхэ ёhотой таряашан хүн үбhэ таряанай үндэр ургаса абаха арга онолые алдахагүй. Теэд ямаршье ажал хэхэдээ, тэрэнэй ерээдүйн үрэ дүн, ашаг олзонь хэр зэргэ байхаб, хэhэн хүдэлмэриин хүшэ хүлhэн хэр харюулагдахаб гэжэ бодожо үзэдэг ёhотой. Ажал хүдэлмэриин оншые олоhон, ухаан бодол hайтай ажалша хүнүүд манай колхоз, совхозуудта олон.

Тэдэнэй ажал хүдэлмэриин габьяа манай малшад, таряашадай нэрэ солые суурхуулан шэмэглэнэ. Тэдэнэй гараар, үнэн сэхэ арюун оролдолгоор бүтээгдэhэн ажал хүдэлмэриин аша үрэнь манай ороной барагдашагүй баялигые улам бүри зузаадхана, арад зоной ажана hайхан байдалые батадхан хүгжөөнэ.

Тиимэ түрүү зэргын хүнүүдэй нэгэн, Заганай сомоной Соведэй депутат Эрдэнижап Санжицыренов юм.

Анханай ажал хүдэлмэридэ дуратай энэ хүн даажа абаhан хэрэгээ эрхим hайнаар бүтээхын түлөө халуун сэдьхэлэй оролдолго гаргажа, үрэ дүн ехэтэйгээр гүйсэдхэдэг. Арад зондоо иимэ хүндэтэй, этигэл найдабари ехэтэй байhан тула сомоной Соведэй депутадаар hунгагдаа ха юм. Нютагайнгаа зоной дэбжүүлhэн депутадай үүргые үлэмжэ hайнаар бэелүүлхэ, ажалшадай захяа гүйсэдхэхэ, тэдэнэй ажаhуудалай хэрэглэмжые хангаха хэрэгтэ халуун анхарал табиха — эдэ бүгэдэ нүхэр Санжицыреновэй үдэр бүриин ажал ябуулгын гурим ёho болонхой.

ЭРДЭНИЖАП Санжицыренов өөрынгөө түрэhэн нютаг — Бэшүүрэй совхозой хоёрдохи отделенидэ луговод, механизатор, малшан гэхэ зэргэ алишье тушаалдаhан хүдэлмэридэ дүрбэн тэгшэ ябадаг юм. Тиихэдээ даажа абаhан хүдэлмэреэ хайша хэрэг, халирхай дутуу хэдэг хүн бэшэ, харин аша үрэ ехэтэйгээр бүтээдэг байна. Нёдондо жэл Шанага нютагтаа сабшалан уhалха, үтэг жүүлхэ, үбhэ ногооной үндэр баян ургаса туйлаха зорилго тэрээндэ даалгажа үгэhэн байгаа. Энэ даалгабарие нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тулада Цыбикжап Цыбудеевтэй хамтаран уhа голнуудые хаажа, убэлэй үедэ сабшалан дээгүүрээ тошон халяажа, үтэг шэбхэ зөөжэ эхилээ hэн. Хабар дулаан болоходо хобоо hубагаа заhажа, уhалууряа бүри үргэдхэн, hуни, үдэргүй ажаллаа бэлэй. Тиигэжэ 700 га сабшалангай талмайhаа 14.196 центнер гэхэ гү, али гектар бүриhөө 20,5 центнер үбhэ хуряажа абаа. Сабшалангайнь зарим участогhаа гектарай 30 центнер ургаса абтаа. Иимэ ургаса энэ нютагта ойрын жэлнүүдтэ үзэгдөөгүй байгаа. Энэмнай эдэ хоёр бэрхэшүүлэй үнэн зүрхэнэй оролдолгоор туйлагдаhан ажал хүдэлмэриин габьяа мүн болоно.

НАМАР таряа хуряалгын халуун хаhын ороходо депутат Санжицыренов комбайн дээрэ hуужа, булад хүлэгэй хүсэ мэдүүлэн, габшагай hайнаар ажаллажа, 300 га таряа хуряагаа, 3000 центнер орооho сохижо абаhан байна. Хуряалгын ажалай дүн гаргахада механизаторнуудай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ отделени соогоо нэгэдэхи — түрүү hуури эзэлээ бэлэй.

Эрхим hайнаар ажаллаhанайнгаа түлөө Эрдэнижап Санжицыренов арадай ажахын туйлалтануудай выставкэдэ ошохо путёвкоор шагнагдажа, hаяхан оронойнгоо ниислэл — Москва ошоод ерээ.

Иигэжэ ажал хүдэлмэри дээрээ габьяатайгаар ябахынгаа хажуугаар нүхэр Санжицыренов депутадайнгаа үүргые эрхим hайнаар бэелүүлхын түлөө ходо анхаралаа табина. Нютагайнгаа арад зоной ажаhуудал, ариг сэбэр, элүүр мэндын байдалые улам hайжаруулха тушаа оролдожо, арга хэмжээ абажа байдаг.

Мүнөө үедэ баhал ерэхэ жэлэйнгээ баян ургасын үндэhэ hуури бэлэдхэхэ — сабшалан дээрээ уhа тошон халяаха, үтэг шэбхэ зөөхэ, машина техникээ заhабарилха ажалаа эршэмтэйгээр ябуулжа эхилбэ.

Депутат Э. Санжицыренов — бодотоороо арадай зарса, ажалай баатар хүн. Һунгагшадайнгаа захяа үнэншэ сэхээр дүүргэнэ.

Д. ЦЫДЕНЖАПОВ.

«ҺАНААН БАЙГААД, ҺОЁО ХҮРЭНЭГҮЙ»

Зэдын аймагай промкомбинадай главна инженер П. Н. ПОТЫЛИЦЫНЭЙ хөөрөөнhөө

— Манай промкомбинат ажалшадай хубиин захилаар хубсаhа оёхо, стол, стул, шкаф, hаба hуулга болон модоор хэхэ бусад зүйлнүүдые дархалха, модо хюрөөдэхэ, барилгын модо, түлеэ бэлэдхэхэ, хирпиисэ хэхэ, избёосхо гаргаха үйлэдбэринүүдтэй. Мүн комбинадаймнай хубсаhа оёхо, заhабарилха, модошо дарханай таhагуудтай жэжэхэн hалбаринууд Тори, Дэрэстэй, Зэдэ тосхонуудта бии. Гадна малшад, таряашадай хубсаhа хунар, сабхи гутал оюулха, гэр доторхи элдэб модон хэрэглэл хүүлхэ захил абаха, бэлэн болоhон захилнуудыень абаашажа үгэхэ зорилгоор тусхай мэргэжэлтэд хоёр автомашинаар саг үргэлжэ холын тосхон, фермэ, гүүртэнүүд дээгүүр эрьен тойрон ябажа ажалладаг юм. Үhэ заhаха, зураг буулгаха, час заhабарилха мастерскойнууд аймагай түбтэ ажалладаг, хэрэгтэй болоhон үедэ, нютагай зоной хүсэлөөр баhа үе үе хотон, тосхонуудаар, гүүртэ, фермэнүүдээр ябажа байдаг.

Нютагай ажалшадай эрилтэ хэрэглэмжэ тон ехэ. Энээниие бүрин гүйсэдөөр хангаха арга боломжомнай тулюурхан гээшэ. Юуб гэхэдэ, хүдэлмэришэднай үсөөн, үйлэдбэриимнай талмай бага, тоног багажаар ядуу, материалаар дутагдалтай байдагбди.

Арга боломжымнай зэргээр зохёогдоhон түсэб hараhаа hара бүхэндэ бэелүүлэгдэнэ. Гансахан хубсаhа оёхо, заhаха цехүүднай hарада 1850 түхэригэй захил гүйсэдхэхэ түсэбөө hара бүри 150 процент хүрэтэр дүүргэдэг. Хэрбээ өөрын hайн бүдтэй, оёдолшодоор олон байдаг hаамнай захил үгэхэ хүнүүд яhала олон ха юм.

Хирпиисэ хэхэ, избёосхо гаргаха үйлэдбэринүүднай баhал түхеэрэлгэ тоногоор дутамаг дээрэhээ арад зоной хэрэглэмжые гүйсэд хангажа шаданагүй. Энэ жэл 550 тонно избёосхо гаргаха түсэбтэй байhанаа үшөө октябрь соо 571 тонно гаргажа дүүргээ hэмди. Мүнөө избёосходо хэрэгтэй зон ехэ олон. Теэд хэрэглэмжыень хангажа шаданагүйбди, арга боломжомнай тэрэ зэргэл болоно.

Бэлдэhэн барилгын модо, түлеэ, уран дархашуулай гараар бүтээгдэдэг зүйл хэрэглэгшэд олон.

Ажалшадай ажаhуудалай эрилтые хангахын тулада промкомбинадаймнай ажалшад арга боломжонуудаа бүрин ашаглажа, шадалайнгаа зэргээр оролдон ажаллана. Холын фермэ, гүүртын малшадые хангаха зорилгоор хоёр автомашина харзалагдаhан түсэб, маршрудай ёhoор үдэр бүри гүйлгэлдэнэ. Оёдолой мастер, хубсаhа эсхэгшэ Баддельская Лидия Васильевна ноябриин 23-най үдэр Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхозуудай, ноябриин 24-дэ — Боргойн совхозой 2-дохи фермын малшадта ябажа ерээ. Тэндэhээ хэдэн плати, сарафан, костюм, үхибүүдэй хубсаhа оюулха, модон hаба hуулга хүүлхэ захил асарна. Малшадай захилые ээлжээ оошор хүлеэлгэнгүй, яаралтай гүйсэдхэжэ үгэдэгбди.

Үнэтэй сэнтэй hайн ноohон бүдөөр костюм, плати, пальто оюулха дуратайшуул олон байдаг. Теэд тиимэ бүдөөр маниие дээрэhээмнай тон дутамагаар хангана.

Оёдолой цехэй мастернууд Ц. Цыдыпова, А. Брыкова, эсхэгшэ З. Доржиева гэгшэд ажалшадай захилые hайнаар бүтээжэ, тэдэнэй зүгhөө баяр баясхаланда хүртэжэ байдаг юм.

Хүдөө нютагайнгаа малшад, таряашадай хэрэглэмжые hайнаар хангахын түлөө эдэбхи оролдолгоёо гарганабди. «Бүришье hайнаар ажаллажа, хүн зонойнгоо эрилтые гүйсэдөөр хангаха hанаан байгаад, арга боломжомнай хүрэлсэнэгүй». Теэд хүсэ шадалаар тулюурхан шэнги байдагбди. Аймагнай хото түбhөө нилээд холо hууриhaн тула өөhэдынгөө бии байhан шадалаар нютагай зоной хэрэглэмжые үлэмжэ hайнаар хангаха ёhотойбди. Малай үбэлжэлгын харюусалгатай хаhа соо хүдөөгэйхидөө бүри hайнаар, бүрин гүйсэдөөр хангахын хойноhоо шармайн оролдохобди.

ХҮН ЗОНОЙ амгалан тэнюун байдалда hаад түбэг ушаруулдаг забхай залихай ябадалтан — залхуу зайгуул, хулгайша хобдог этэгээдүүдтэй тэмсэхэ зорилгоор ажалшадай hайн дуранай эмхи болохо арадай дружинанууд байгуулагдаhаар хэдэн жэл болобо. Манай Тэлимбэ нютагта тиимэ дружина 1962 оной апрель hарада байгуулагдаа hэн.

Тэрээнэй гэшүүндэ орохые хүсэhэн хүнүүд коллективэйнгээ хамтын суглаан дээрэ баталагдан абтаа hэн.

Ниитын журам сахигшад

ЗАЛИХАЙШУУЛАЙ ЗАМ ХААЛГАТАЙ

Дружиннигууднай «Комсомольский» совхозой партийна комитедэй болон сомоной Соведэй туhаламжатайгаар арад зонойнгоо дунда ниитэ ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа байдаг. Дружиннигууднай юу хэнэб гэхэдэ, ниитын журам, ажалай гурим эбдэдэг, архи ууража забхайрдаг, хулгайша, хулиган этэгээдүүдтэй тэмсэдэг.

Тиихэдээ дотороо гурбан бүлэг болож хубаарна гэбэл: ниитын гурим сахин хамгаалха, харгы замай аюул оholые hэргылхэ, социалис үмсые хамгаалха — иимэ бүлэгүүд болоно.

Штабайнгаа зохёоhон графигай ёhoор олониитын газарнуудаар, хотон, тосхон болон фермэ, гүүртэнүүд дээгүүр дружиннигууд дежурладаг, хаража, эрьежэ ябаха хүнүүдые томилдог юм.

Ниитын журам хазагайруулдаг, социалис зөөридэ хомхосодог этэгээдүүдтэ ямаршье үршөөл үзүүлэгдэдэггүй. Тэдэнэр зэмэтэ хэрэгэйнгээ зэргэ хэмжээгээр хэhээгдэдэг, зарим нэгэниинь коллективэй хамтын суглаан дээрэ хэлсэгдэдэг, нүгөөдүүлынь нүхэрэй сүүдээр харагдадаг, бусад гэмтэд милициин болон арадай сүүдээр хэhээгдэнэ.

Гадна ниитын журам эбдэгшэд тухай арадай дружинын штаб нютагай радиогоор мэдээсэдэг. Тиихэдэ зэмэтэйшүүл өөhэдынгөө алдуу эндүүе мэдэрэн, хойшодоо тиимэ ябадал гаргахагүй, үнэн зүбөөр ябаха тухайгаа радиогоор тангариглажа, аха дүү, айл аймагта мэдээсэдэг болонхой.

Тэлэмбын арадай дружинын гэшүүд хэдэн зэмэтэниие барижа, милициин зургаандашье тушааhан байна. Жэшээлхэдэ, 1962 оной намар совхозой таряа хулгайлhан хэдэн хүниие Д. Д. Шираповай толгойлдог дружинын бүлэг элирүүлhэн юм. Мүн 2-дохи фермэ дээрэ баhал тиимэ хулгайшадые дружиннигууд тодоруулаа hэн. 1963 оной үбэл гэмтэ хэрэг үйлдэhэн Дондог Дамбаев гэгшые Дандаров Цырен Ширапович ахалагшатай дружиннигуудай бүлэг бариhан байна. Мүн хулгайшан Сергей Дороганов рабкоопой магазиниие тоножо байтараа балшыса баригдаа бэлэй.

Арадай дружиннигуудай барижа тушааhан гэмтэ этэгээдүүд Яруунын аймагай арадай сүүдээр сүүдлэгдэhэн байна.

Гэмтэ хэрэг гаргаха ябадалые уридшалан hэргылжэ зогсооходо талаар арадай дружинын гэшүүд ехэхэн хүдэлмэри ябуулдаг.

Эдэ бүхы арга хэмжээнүүдые эдэбхитэйгээр ябуулhанай ашаар Тэлэмбэ нютагтамнай залихай hамуу ябадалтан эрид үсөөрөө. Габэшье архи ууража салшадаг, залихай хулиган абари гаргагшад үшөөл бии.

Дружиннигууднай арад зонойнгоо амгалан тэнюун байдалые сахин хамгаалха талаар яhала дүй дүршэлтэй болоо. Ажалдань үргэн олониитэ али болохоор тупална, арад зонойнгоо дунда коммунис хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эршэмтэйгээр ябуулха, ажалшадай мэдэрэл болбосоролые, хүдэлмэриин эдэбхи оролдолгые дээшэлүүлхэ талаар онсо анхаралаа табилсана.

Манай эдэбхитэй дружиннигууд — П. Ф. Кузьмин, Л. С. Рыбаков, В. Д. Дугаров, А. П. Махаднов, В. Ц. Жанаев, Ц. Ш. Дандаров, Д. Д. Ширапов болон бусад ажал хүдэлмэриин түрүүшүүл юм.

Дружинымнай хэхэ ажал ехэ. Залихай hамуу ябадалтантай тэмсэхэтээ хамта, арад зонойнгоо дунда ниитэ ойлгууламжын, болбосорол хүмүүжүүлгын хүдэлмэри бүри эршэмтэйгээр ябуулагдаха болоно. Энэ зорилгые бэелүүлхын түлөө эдэбхи шадабаряа гарган ажалланабди.

Д. ДУГАРОВ,
Тэлэмбын арадай дружинын командир.
«Комсомольский» совхоз.

ЗЛАТА АБГАЙЕ ҮХИБҮҮД ТОЙРОНО

Цахир тосхонойхид энэ хүниие бултадаа бага, ехэгүй хүндэлдэг. Эндэ Злата Ивановна Шумакова арба гаран жэл соо таhалгаряагүй хүүгэдэй саадые даажа ажаллахадаа, хэдэн олон багашуулые hүбэлгэн бэрхээр, налагай hайхан абари зантайгаар хүмүүжүүлэн дэгжээгээб?

Злата Ивановна багашуулые hурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа гарган оролдодог, баян дүй дүршэлтэй болонхой. Теэд үхибүүдые эрхим hайнаар hургаха, үргэхэ гээшэмнай гансахан харууhанай хэрэг бэшэ ха юм. Харин тэдэндэ энхэргэн сэдьхэл хэрэгтэй бшуу. Саад доторнь эмхи журамтай, сэбэр, үхибүүдэй наадаха, hамаарха элдэб hонин нааданхайнууд байдаг. Тэндэ ажалладаг хүмүүжүүлэгшэд бүгэдэ багашуулай ухаан бодолдо тааруу яряа, хөөрэлдөө хэжэ, тэдэнэй ухаан мэдэрэлые хүгжөөжэ шадана. Тиимэhээ хүүгэд саадтаа ехэ дуратай, саадаа өөhэдынгөө түрэhэн гэр мэтэ hанадаг болонхой.

Ахалагша бүлэгэй үхибүүд hургуулида орохо ха юм. Тэдэниие илангаяа hайнаар хүмүүжүүлнэ. Сентябриин нэгэндэ хүүгэдээ hургуулида ябуулхадаа зүрхэ хүдэлмэ халуун анхаралаар хүреэлэн, бэлэг сэлэг барижа, эрдэм бэлигтэ эрхим hайнаар hуралсахыень юрөөл захяа үгэн үдэшэдэг байна.

Түс саадта хүмүүжэhэн, мүнөө дунда hургуулиин ахалагша классуудай олон hурагшад Злата Ивановнае өөhэдынгөө түрэhэн эхэ мэтэ hанажа, дурсажа, хүндэлжэ ябадаг байна.

Нүхэр Шумакова өөрынгөө дааhан саадайнгаа ажалые хараад ябадаг хүн бэшэ. Тэрэ хадаа олониитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Цахирай сомоной Соведэй депутат, тосхоной эхэнэрнүүдэй соведэй түрүүлэгшэ юм. Эхэнэрнүүдэй дунда соёл болбосоролой, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри саг үргэлжэ ударидан ябуулна.

Злата Ивановна Шумакова энэ намар Захааминай аймагай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй делегацида оролсожо, Монгол Арадай Республикын Сүхэ-Баатар, Дархан, Булган хотонууд болон Сэлэнгэ аймагай хүдөө нютагуудаар ябажа, Монголой ажалшадай ажал хүдэлмэри, соёл гэгээрэлэй илалта амжалтануудтай танилсажа ерэhэн байна.

Б. ШОЁНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.
Захааминай аймаг.

Ахын аймагай Орлигой hургуулиин шэнэ мастерской соо түхеэрэлгэ олон, уужамшье, hаруул, олон станогууд тодхогдонхой, одоол дархалха хүндэ зохид даа. Нүгөө таhалга соонь машина, тракторай ба элдэб моторнуудые заhаха станогууд, хэшээлдэ шудалха зүйлнүүд, зэр зэмсэгүүд табяатай. Илангаяа hурагшад В. Аюшеев, Н. Мункөнов В. Павлов, Д. Литвинцев, С-Д. Мункөнов гэгшэд ажалайнгаа хэшээлые хододоо «4», «5» гэhэн сэгнэлтэнүүдтэйгээр шудалдаг. Энэ хара багаhаа хойшо ажаллажа, дархалжа hурахада, ямар аятай гээшэб!

Зураг дээрэ: 8-дахи «б» классай hурагшад зэр зэмсэгүүдээ заhана, уралха материалаа бэлдэнэ.

Д. ДУГАРОВАЙ фото.

Орлик.

Монгол хани нүхэдтөө айлшалба

Буряадай хэдэн барилгашад Монголой Арадай Республика ошоhоноо бусажа ерэбэ. Тэдэнэрэй ябаhан газар бүхэндэнь хүндэтэйгөөр угтаа. Монголой нанинар манай түлөөлэгшэдтэ оронойнгоо шэнэ барилгануудые харуулаа, Монголдо үргэн далайсатайгаар бодхоогдожо байгаа промышленностиин болон байрын гэрнүүдэй барилгые ерээдүйн хүгжэлтэ тухай хөөрэжэ үгөө.

Буряадай барилгашад Сүхэ-Баатар хотодо модо болбосоруулгын, саарhанай комбинадуудые, хилээмэнэй комбинадые, теплоэлектроцентралиие, байрын гэрнүүдые хараа. Ороной индустриин түб болоогшо Дархан хотодо буряадаймнай айлшад промышленна комплекстой танилсаhан байна. Тэрэ хадаа цементын завод, ТЭЦ, түмэр бетон зүйл бүтээдэг завод болоно. Тэдэ барилгануудые совет болон монгол барилгашад хамтадаа бодхожо байха юм.

Ороной ниислэл — Улаан-Баатар хотодо баригдаад, ашаглалгада оруулагдаhан промышленна предприятинуудые манай барилгашад ехэ hонирхон хараа.

А. ШУЛУНОВ.

ПРОГРАММЫН 5-дахи ТЕМЭ

СССР-тэ КОММУНИЗМ БАЙГУУЛГЫН УЛАСХООРОНДЫН УДХА ШАНАР

Манай орон дотор коммунис общество байгуулха хэрэг совет арадай зайлашагүй бодото зорилго болонхой. Тиигэжэ коммунис общество байгуулха программые партиин XXII съезд дээрэ баталан абаhан ушар революционно hургаалда КПСС-эй хэhэн туйлай ехэ оруулалта мүн болоно.

КПСС-эй Программа дотор коммунизм тухай анха түрүүшынхеэ научна дэлгэрэнгы тодорхойлолто үгтэнэ.

Коммунизм гээшэ юун бэ гэхэдэ: **«Коммунизм гээшэ үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдэй ниитэ арадай нэгэн зөөри болгогдоhон, обществын бүхы гэшүүдэйнь социальна талаараа хүсэд тэгшэ эрхэтэй байдаг ангигүй ниитын байгуулалта мүн; энэ общество хүнэй али бүхы талаараа хүгжэхэтэй хамта, саг үргэлжэ ургажа байгаа эрдэм ухаан болон техникын үндэhэ hуури дээрэ үйлэдбэрилгын хүсэнүүд ургажа, ниитын баялигай бүхы эшэ үндэhэниинь гүйсэдөөр билтаран хүгжэжэ, «хүн бүхэнhөө — арга шадалайнь зэргээр, хүн бүхэндэ — хэрэглэмжынь зэргээр» гэhэн агууехэ гол ёhон бэелүүлэгдэхэ юм. Коммунизм гээшэ сүлөөтэ ба ушар хэрэг мэдэдэг ажалшадай тон эмхитэй общество мүн. Эндэ олониитын өөрын захиргаан бии болгогдохо, обществын аша туhада зорюулан хэгдэхэ ажал гээшэ хүн бүхэнэй ажабайдалайнь тон шухала, мэдэрэгдэhэн хэрэг үйлэ болохо, хүн бүхэнэй арга шадабари арад зондо эгээн ехэ туhатайгаар хэрэглэгдэхэ байна»** гэжэ манай партиин Программа дотор хэлэгдэнэ.

Энэ хадаа идейнэ болон политическэ талаараа айхабтар ехэ хүсэтэй документ мүн болоно. Коммунис общество байгуулха тухай иимэ тодорхой, научна үндэhэ баримтатай түсэб зохёоhон ушар хуушан дэлхэйдэ идейно-политическэ туйлай ехэ сохилто боложо үгэнэ.

Коммунизм байгуулха хэрэг коммунис парти бүхэнэй уг зорилго ха юм. Тиимэ ушарhаа партиин XXII съездэ хабаадалсаhан хари гүрэнүүдэй аха дүү партинуудай делегацинууд манай партиин Программые нэгэн hаналаар hайшаажа, манай саг үеын коммунистическэ манифест мүн гэжэ тэрэниие нэрлээ бэлэй.

Энэ асуудалда гүйсэд hайн харюу үгэхын тула КПСС-эй XXII съезд дээрэ Пальмиро Тольятти, Владислав Гомулко, Антонин Новотный болон коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй бусад хүдэлмэрилэгшэдэй хэлэhэн үгэнүүдтэ пропагандист хандаха зэргэтэй.

СССР дотор социализмын бүрин түгэс, эсэстээ илаhан ушар манай ленинскэ партиин, мүн совет арадай ажал ябуулгын эгээл гол шухала үрэ дүнгынь болоно. Социализмын бүрин түгэс, эсэстээ илаhан ябадал коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулха арга боломжо Советскэ Союзда олгоо.

Коммунис общество байгуулха гээшэ Программа дотор хараалагдаhан гурбан зорилго — коммунизмын материально-техническэ үндэhэ hуури байгуулха, коммунис ниитын харилсаануудые тогтоохо, шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ зорилгонуудые нэгэн доро бэелүүлхэ хэрэг болоно.

Манай парти болбол коммунизм байгуулха гол зорилгоёо бодотоор бэелүүлхэ хэрэгтээ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн зорюулна. «Манайда үйлэдбэрилгын түгэлдэр хүсэн бии болгогдонхой, промышленна ба хүдөө ажахын үйлэдбэри улам ургажа байна, коммунизмын материально-техническэ үндэhэ hуури байгуулха зорилго амжалтатайгаар шиидхэгдэнэ» гэжэ Агууехэ Октябриин социалис революциин дүшэн долоон жэлэй ойн баярай суглаан дээрэ хэhэн элидхэл соогоо нүхэр Л. И. Брежнев хэлэбэ.

Энэ асуудал тухайда хөөрэхэ зуураа, долоон жэлэй hүүлшын жэлдэ — 1965 ондо СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй ССР Союзэй зургаадахи зарлалай Верховно Соведэй V сесси дээрэ баталагдаhан тухайда hурагшадта хөөрэжэ үгэхэ хэрэгтэй.

Советскэ Союз эрдэм наука, шэнэ техникэ болон үйлэдбэриин хүгжэлтын үндэhөөр, дэлхэйн научно-техническэ дэбжэлтын түрүү зэргэдэ найдамтайгаар гаража байна. Энэмнай мүнөө үедэ шиидхэхы удха шанартай байhые тодо жэшээнүүдээр харуулха шухала.

КПСС-эй Программа болбол эхин түрүүн нэгэ орон дотор социализм байгуулжа болохо тухайда Ленинэй теориин үргэлжэлэл болоно. Ленинэй энэ hургаал дэлхэйн революционно хүдэлөөндэ гайхамшаг үүргэ дүүргэhэн байна. Тэрээндэл адли СССР дотор коммунизм лаб байгуулагдажа шадагдаха гэжэ КПСС-эй Программа дотор хэлэгдэhэн тобшолол дэлхэйн социализмын саашанхи хүгжэлтэдэ, уласхоорондын коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ туйлай ехэ удха шанартай.

Энээние зарим догматигууд хүсэд ойлгодоггүй юм. Империализмын байгаа сагта коммунизм байгуулжа аргагүй, хамаг хүсэеэ империализмтай тэмсэхэ хэрэгтэ зорюулха зэргэтэйбди гэжэ тэдэнэр тоолодог. Иимэ хараа бодол гээшэ совет арадай, мүн социалис байгуулалтын зохёон байгуулхы гайхамшаг хүсэндэ этигээгүй ябадал болоно.

Тиихэдэ империализмын аюул тохёолдуулжа байдагые хэншье арсанагүй. Энэ ушарhаа боложо социалис оронууд тон хэрхо hэримжэтэй байха, бэеэ хамгаалха шадабаряа улам дээшэлүүлхэ ёhотой болодог. Зүгөөр энэ ушар манай орон дотор коммунизм байгуулха хэрэгтэ hаад болохо ёhогүй. Гэхэтэй хамта, СССР-эй 1965 оной гүрэнэй бюджет дотор сэрэгэй гаргашануудые 500 миллион түхэригөөр хороогдоhоной удха шанарые hурагшадта hайнаар ойлгуулжа үгэхэ хэрэгтэй.

Манай орон дотор коммунизм байгуулга — социалис обществын дам саашадаа хүгжэhэн хүгжэлтэ боложо үгэнэ. Социализм байгуулhан ороной коммунизм тээшэ дабшаха гээшэ зайлагдашагүй, хэнhээшье дулдыдахагүй обществын хүгжэлтын хуули ёhон болоно.

Хорин жэлэй хугасаа соо орон дотороо коммунизмын материально-техническэ үндэhэ hуури байгуулха хэрэг манай партиин, совет арадай бэелүүлхэ экономическа гол зорилго мүн.

СССР дотор коммунизм байгуулга болон дэлхэйн революционно хүдэлөөн хоёр хоорондоо ямар холбоотойб? Энэ асуудалда пропагандист иимэ тобшо харюу үгэжэ болоно: СССР дотор коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэл пролетарскэ интернационализмын эгээл эрхим жэшээ hэн тула бүхы дэлхэй дээрэ революционно хүдэлөөе дам саашаданъ үргэдхэнэ, капиталис оронууд дотор социализмын түлөө тэмсэл улам дэлгэрнэ. Тиимэ дээрэhээ СССР дотор коммунизм байгуулха хэрэг дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй, бүхы дэлхэй дээрэ социализмын илалтын түлөө тэмсэлэй таhаршагүй хуби мүн.

Гэхэтэй хамта, манай орон дотор коммунизм байгуулха хэрэгтэ хариин оронуудай ажалшан арад капитализмда эсэргүү өөhэдынгөө тэмсэлээр сэгнэгдэшэгүй ехэ дэмжэлгэ үзүүлнэ. Бүхы оронуудай коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай революционно ажал ябуулга империалистнуудай хүсые hуларуулжа, совет гүрэндэ, социализмын оронуудта эсэргүү хархис этэгээдүүдэй хорото муухай ааша ябуулганuудта hаад ушаруулдаг байhан тухай пропагандист хөөрэжэ үгэхэ зэргэтэй.

Дэлхэйн капиталис системын хажуугаар дэлхэйн социалис системын бии болоhон ушар бүхэдэлхэйн түүхэтэ удха шанартай. Тиин мүнөө энэ хоёр системэ хоорондоо экономическа мүрысөө хэнэ. Дэлхэйн ниитын хүгжэлтэ мүнөө хоёр системын мүрысөөнэй үрэ дүнгүүдээр капитализмhаа социализмын жэшээлэшэгүй булюу hайн байhан баримтаар тодорхойлогдоно гэжэ 1957 оной Московско Деклараци дотор тэмдэглэгдэнэ.

СССР дотор коммунизм байгуулгын бүхэдэлхэйн түүхэтэ ямар удха шанартайб гэхэдэ:

«**Нэгэдэхеэр**, манай орон дотор коммунизм байгуулха хэрэг дэлхэйн ниитын хүгжэлтын гол шэглэлые ганса теориин талаар бэшэ, харин бодото байдал дээрэ тодорхойлжо үгэнэ, шэнэ байгуулалтын илагдашагүй хүсые, капитализмын доройтон хосоржо байhые харуулна, хүн түрэлтэниие коммунизмын үзэл суртал талаар нэбтэрүүлнэ;

хоёрдохеёр, социалис лагериин, бүхы дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй материальна болон политическэ хүсэ шадал арьбадхагдана;

Гурбадахяар, материальна үйлэдбэриин талаар капитализмhаа социализмын жэшээлэшэгүй булюу hайн байhаниинь гэршэлэгдэнэ, хоёр системын экономическа мүрысөөнэй үедэ социализмда капитализмын бүрин түгэс илагдажа байhаниинь харагдана;

Дүрбэдэхеэр, бүхы социалис лагериин бэеэ хамгаалха шадабари бүри дээшэлүүлэгдэхэ, уласхоорондын оршондо Советскэ Союзай нэрэ хүндэ улам үргэдхэгдэнэ, империализмда болон дайнда эсэргүү эб найрамдалай хүсэнүүд дам саашадаа арьбадхагдана;

Табадахяар, СССР дотор коммунис общество байгуулалга социалис бусад оронуудай саашанхи хүгжэлтын зам нээжэ, шалгагдаhан дүй дүршэл халан абаха арга боломжо олгожо үгэнэ;

Зургаадахяар, социалис оронуудай нүлөөлхы хүсэн улам ехэ болгогдоно, хүн зоной ухаан бодолдо социализмын, коммунизмын үзэл бодол нэбтэрүүлгэдэ туhалха, капитализмда харша, империализмын үзэл сурталые элишэлэн буруутуулхада туhа болгогдоно;

Долоодохеёр, национальна сүлөөрэлгын түлөө тэмсэжэ байhан арадуудта, колониальна дарлалтаhаа мултарhан арадуудта, социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэжэ байhан бүхы арадуудта улам ехээр туhа хүргэхэ арга боломжо олгогдоно» (журнал Коммунист, № 11, 1964 он, стр 59—60).

Социальна болон политическэ талаараа манай дэлхэйн үндэhөөрөө хубилгагдажа байhан гайхамшаг үе саг, бүхы дэлхэй дээрэ социализмын, коммунизмын илан мандажа байhан үе сагта ажаhуужа байнабди.

Социализмын, демократиин, эб найрамдалай түлөө бүхы оронуудай ажалшадай тэмсэл дам саашадаа дэлгэрнэ. Энээндэ манай орон дотор коммунизм байгуулгада туйлаhан амжалта бүхэн туйлай ехэ дэмжэлгэ боложо үгэнэ.

Ц. МИТЫПОВ.

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур.
1964 оной декабриин 15.

АЗОТНО ҮТЭГЖҮҮЛГЭ, УРГАСА

Арадай ажахын туйлалтануудые харуулха выставкын «Газар таряалан» гэжэ павильон тэндэ оройһон экскурсантнарай анхарал ехээр хандуулна. «Ороной элдэб зононуудта таригдадаг хүдөө ажахын ургамалнуудта минеральна үтэгжүүлгэ хэлгын аша туһа» гэһэн тематическа выставкэ тэндэ нээгдээ. Выставкэ дээрэ табигдаһан экспонадууд хадаа элдэб зононуудта 1964—1965 онуудта үтэгжүүлгэ хэхээр һайшаан дурадхана.

Натуральна оло янзын экспонадууд, гоёор шэмэглэгдэһэн стендүүд тэдэ үтэгжүүлгэнүүдые хайшан гэжэ хэрэглэхэ, хадагалха ябадалтай тэндэ орогшодые танилсуулна.

Азотно үтэгжүүлгын ашагтай туһатайнь сэгнэшэгүй удха шанартай. Тэрэниие хэрэглээд байхада, намарай шэниисын, хартаабхын, овощой ургасые эрид дээшэлүүлхэ байна. Хартаабхын ажахые эрхилхэ институт нимэ тоо баримтануудые харуулна гэхэдэ: азотно үтэгжүүлгэ хэгдээгүй газарта хартаабха гектарай 147 центнер ургаса үгэдэг байһан haa, үтэгжүүлгэ оруулагдаһан газар дээрэ тарилга хэхэдэ—221 центнер хартаабха хуряагдаха байна. Хартаабхын крахмал абалга 25-haa 38 центнер хүрэтэр ехэ болгогдоһон байха юм.

Азотно үтэгжүүлгэ хадаа аммиачна селитрын, аммониин, сульфэдай, хлористо аммониин, натриин, калиева болон кальциева селитрын, мочевиныи болон бусадай орондо хэрэглэжэ болохо байна.

Мочевинэ хадаа концентрировчнно азотно хатуу үтэгжүүлгэ юм. 1980 ондо тэрэ үтэгжүүлгэ гол түлэб хэрэглэгдэдэг болгогдохо. Тэрэниие хэрэглэлгэ аммиачна селитрэдэ орходоо 20—30 процентээр гаргашыень багa болгоно. Мочевинэ хэрэглээ haa, ургасада тэжээл оруулалгада ехэ һайн байдаг.

Үһалиг-аммиак — азотно шэнгэн үтэгжүүлгэ юм. Үһалиг-аммиагай азот газарай хүрьһэндэ оруулаад байхада угаагдажа һаладаггүй байнхай. Тэрэниие тансахан хабар бэшэ, мүн ерэхэ жэлэйнь ургасада туһа болохоор намар хэрэглэхэдэ зохино. Аммиачна селитрын орондо аммиачна уһа хэрэглэхэдэ горитойхон алмалта үгэдэг байха юм. Гансахан Москвагай область дотор 200 мянган тонно тиимэ үтэгжүүлгэ хэрэглэлгын үрэ дүн гаргаад байхада, 3,5 миллион түхэригэй алмалта үгэһэн байна. Ажалайнь бүтээсэ 250 мянган хүнэй үдэр соо хэхэ хүдэлмэриие хороохо.

Эрхүүгэй областиин «3 пятилетка» колхоз 3 центнер аммиачна уһа гектар газар дээрэ оруулаад байхадань, хабарай шэниисэ гектарай 30 центнер ургаса үгэһэн байна.

Выставкэдэ табигдаһан тэдэ экспонадууд кукуруза, саахарай свёкло болон бусадай ургаса дээшэлүүлгэдэ ехээр нүлөөлхэ байха.

М. ЛАРКИН.

ЧАЯ ГОЛОЙ ЭРЬЕЭР

Сэбдэг мүльһэтэ һарьдаг үндэр уулаһаа эхи абаһан Чая гол холын хойто зүг шэглэн, мүнгэн сэгээн уһаяа Мүльһэтэ океан руу абаашана. Тэндэ һая бологор Хойто-Байгалай аймагай эвенкэ колхозой орын һүрэг бэлшээжэ байһан. Чая голой эхин багаар колхозой орошод юрэ бусын шулуу олоһон байгаа. Тэрэнь хүндэ аад, ямаршьеб ялаганаһан түмэрэй зүйл холисотой байһан юм.

Хэдэхэн жэлэй саада тээ Чая голдо геологууд ерээ бэлэй. Тэдэнэр «тайгын шулуунай» нюусые тааһан байна. Тэрэнь үнэтэ түмэрэй шулуун байшоо. Үрэмдэлгын башнинууд хойно хойноһоо бодхоогдоо. Республикымнай хойто зүгэй газар дорохи баялигые ухашалан, үрэм улам гүнзэгы нүхэ малтан доошоо шургаа.

Мүнөө хадаһаа бууһан тэрэ голой эрьедэ горно хүдэлмэришэдэй тосхон бии болошоо. Чая пунктын шэнэ һуурин Буряадаймнай карта дээрэ үшөө оруулагдаагүй байна. Гэбэшье haa, тэрэ һуурин ургана, болбосон түхэлтэй болгогдоно. Гудамжын хоёр талаар гоё гоё гэрнүүд ханатана. Тосхондонь клуб, библиотекэ, столово, магазин, эхин һургуули, хүүгэдэй саад, ясли бии.

Дизельнэ электростанциин түжэгэнэн хүдэлхэ абяан тэндэ замханагүй. Электрын элшэ хүсэн татагдаһан шабын түмэр дамжан, үрэмдэлгын башнинуудта, тосхоной байрын гэрнүүдтэ, культурно-ажаһуудалэй эмхи зургаануудта алтан гэрэлээ сасаруулна. Үрэмдэлгын башнинууд үдэр һүнигүй, түхэреэн сүүдхэ соо хүдэлмэреэ зогсооногүй.

Хэдэн жэлэй үнгэрөөд байхада Чая голой эрьеэр металлургическа гигант—горнякуудай город бодожошье болохо аалам.

Б. ОЛЕНИН.

ТОБШОХОНООР...

★ Үдын совхозой һаалишан Б. Х. Очирова жэлэй эхинһээ хойшо арба һарын туршада үнеэн бүриһөө 1695 килограмм һү һааба, һаалишадайнгаа дундахи мүрысөөндэ түрүүлбэ. Тиихэдэ һаалишад Ц. Базарова, А. Аюшеева, Г. Бурдина, Т. Дунаева болон бусад түрүү һаалишадай зэргэдэ ябана.

Д. ДОРЖИЕВ.

★ «Победа» колхозой хорин зургаан ангуушад Хойто-Байгалай тайга соогуур ангай олзоборн хэжэ байна. Тэдэнэр агнууриин үедэ 170 булга бариха зорилготой. Агнууриин эхилһээр һараһаа үлүүтэй саг үнгэрбэ. Тэрэ үе соо 150 булган баригдаа. Агнууринь амжалтатайгаар үргэлжэлүүлэгдэжэ байха юм.

А. НИКОЛАЕВ.

ДУРАТАЙ ГҮТ, ШАСАРГАНЫН ШҮҮҺЭНДЭ?

Үнда харяаха зүйлнүүдые гаргадаг заводто ороходо, шасарганын амтатай, һэмүүхэн үнэр абаһаар хамар сохёод абана. Энэ заводой хүдэлмэришэд шасарганын шүүһэ гаргажа эхилһээр хоёр-гурба хоножо байнэ.

— Шасарганын амтатай шүүһэ гаргажа, арад зоноо баясуулха зорилго урдаа табиһан манай коллектив эдэ үдэрнүүдтэ түрүүшынгээ продукци гаргажа, туха сүлөөгүйхэн байнабди,—гэжэ заводой директор Н. М. Антонов хөөрэнэ.

Дурсагдагша заводто шасарганын шүүһэ гаргахаар тусхай цех, түхеэрэлгэ абтаһаар һарашье болоогүй юм. Эдэнэр квас хэдэг уужам цехээ хубаарилжа, нэгэ таладань шасаргана үйлэдбэрилхэ түхеэрэлгэ зохёоһон байгаа. Тиигэжэ декабриин 10-най үдэр түрүүшын шүүһэ гаргажа, городойнгоо ажалшадта шэнэ жэлэй бэлэг бариха ха юм.

— Үсэгэлдэр 100-гаад хайрсаг шүүһэ гаргажа, худалдаа наймаанда гаргаабди. Шасарганын шүүһэ гаргаха дуршэлтэй болоходоо, энээнээ бүри олон болгожо, арад зондоо бэлэглэхые оролдохобди,—гэжэ цехэй үйлэдбэриие даагша Е. И. Додонова омогорхоно.

Шасаргана буйлуулдаг цехтэ ороходо мантан томо тогоонууд соо аяр шарахан үнгэтэй шасарганын буйлуулагдажа байхань абаһаар обёорогдоно. Эдэнэр ехэ тогоон соо хэгдэһэн шасарганаяа 50 градус халуун уурал доро гэдхээжэ ерээд, пресс доро шахажа, шүүһыень абана. Шасарганын бүхы шүүһые хоёр-гурба дахин шахажа абаһанайнгаа һүүлээр, үлэһэн хальһыень Ивалгын кондитерска фабрикада эльгээхээр тусхай амһарта соо суглуулжа байнхай.

— Фабрикын хүдэлмэришэд энэ хальһанһаа үшөө тоһыень шахажа абаха юм,—гэжэ цехэй хүдэлмэришэд хөөрэлдэнэ.

Заводой хүдэлмэришэд өөһэдөө шасарганын тоһо үйлэдбэрилхөөр хараална. Тиимэһээ шүүһэн дээрэ суглараһан тоһыень шүүжэ абаад, хадагалжа байна.

— Тоһо буйлуулха сепаратор һаяар тодхохо болонхойбди. Тиихэдээл шасарганын тоһо элбэгээр абажа, республикынгаа больница, аптекэнүүдтэ үгэхэбди,—гэжэ Евгения Иннокентьевна Додонова омогорхоно.

Шасарганын шүүһэн эндэһээ

саашаа ягаад үйлэдбэрилэгдэнэ хаб?

— Хоёрдохи тогоон соо оруулагдаһан шүүһэн саахартай холигдоод, 70 градус халуун болотороо дулаасуулагдана. Энээнэйнгээ удаа шэл соо эюулэгдэжэ, дахинаа тогоондо хэгдэнэ. Эндээ хоёрёод минутын туршада 80 градуста хүрэтэрөө халаагдана,—гэжэ нүхэр Антонов хөөрэнэ.

ҺҮҮЛШЫН АЖАЛ—транспортёр дээрэ жэрытэр табигдаһан шара үнгэтэй шэлнүүд хойно хойноһоо һубарилдан, хайрсагай цехтэ оруулагдана. Эндэһээл городой магазинуудта эльгээгдэжэ, арад зоноо баясуулна ха юм.

— Түрүүшын зуугаад хайрсаг шүүһэн городой 4, 6, 17, 84-дэхи магазинуудта эльгээгдээ. Эндэһээ саашаа үдэр бүри эды шэнээн шасарганын шүүһэн худалдаа наймаанда эльгээгдэжэ байха,—гэжэ нүхэр Антонов хөөрэнэ.

Арад зоной аша туһада шасарганын тоһо, шүүһэ бүри ехээр гаргажа байхын зорилгоор, эндэмнай шасарганаһаа витаминуудые гаргаха тусхай завод баригдажа эхилээ. Тус завод ерэхэ жэлдэ ашаглагдажа, аптекэ, больницануудта шухала хэрэгтэй витаминуудые, шасарганын амтатайхан шүүһэ гаргажа эхилхэ зорилготой. Витамин гаргаха завод ашаглагдаад байхадаа, жэлдээ 600 тонно шасаргана үйлэдбэрилхэ.

— Манай заводто Химнын совхозой шасарганын ургаса хуряагшад 90 тонно шасаргана үгэхэ болонхой. Мүнөөдөө хэдэн арбаад тонно шасаргана абтаад, буйлуулагдажа эхилбэ,—гэжэ тус заводой хүдэлмэришэд омогорхоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Шанарай түлөө тэмсэгшэ Александра Алексеева ажалдаа. 2. Бэлэн болоһон шэлнүүдые хайрсаглагша Анна Пискунова.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.
Авторай фото.

Шухала захил

Зүүн-Сибириин совнархозой Усолиин комбинадай захилаар Улаан-Үдын судна заһабарилгын завод тэндэ хэрэгтэй зүйл дүүргэжэ эхилээ. Энэ хадаа түмэр ваннын хабхаг юм. Тэрэниие тон түргэн дүүргэхэ эрилтэ табигдана. Тус коллектив үгтэһэн түсэбэй 50 процентые декабрь һарада дүүргэхэ уялга абанхай.

Мүнөө заводто эрхим котельщигүүд, электро-гагнуурщад, газаар түмэр отологшод, шүдхалаашад, станочнигууд, слесарьнүүдһээ болон бусадһаа бүридүүлэгдэһэн тусхай бригада эмхидхэгдээ. Тэрэ хадаа Эдуард Соломонович Лысенкын даадаг бригада болоно.

Дурсагдаһан бригада даабаряа амжалтатайгаар дүүргэжэ байха юм. Нүхэр Лысенко мэргэжэл шадабари ехэтэй котельщик юм. Тиимэ хадань, тэрэниие эгээн харюусалгатай хүдэлмэридэ табяа ха юм.

Дааһан ажалдаа эрхим амжалта туйлаһанайнгаа түлөө Эдуард Соломонович Зүүн-Сибириин совнархозой, республикын облпрофсоведэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байна. Тэрэ коммунис ажалай ударник.

Зураг дээрэ: Э. С. Лысенко.

Д. БАЛДАНОВ,
өөрынь фото.

Охин-Булаг—Худэри-Сомон

Охин-Булагһаа Худэри-Сомон хүрэтэр хэдэн арбаад километрэй газарта үндэр вольтно шэнэ электролини татагдаба. Тэрэниие «Сельэлектростройн» барилгын монтажна управлениин хүдэлмэрилэгшэд энэ жэлдэ бараа. Тэрэ линеэр электрын элшэ хүсэн һаяар ябуулагдахань.

Тиигэжэ республикымнай бүхы колхоз, совхозууд үргэлжэдөө электрын галтай болобо. Монтажнигууд болон барилгашад хуушан лининүүдые шэнэдхэн, электросетьнүүдые үргэдхэжэ байха юм.

Галуута-Нуурһаа Сэлэн-Дүүмэ хүрэтэр татагдаһан үндэр вольтно линиин барилга дүүргэгдэхэ дүтэлжэ байна. Удаань тэрэ хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэн, Харанхы хүргэгдэхэ.

1860 киловатт хүсэтэй Баргажанай дизельнэ электростанциин барилга дүүргэгдэжэ байна. Энэ станци ерэхэ жэлэй эхеэр ашаглалгада оруулагдахаар хараалагданхай.

Шэнэ, 1965 оной гарамсаар барилгашад электросетьнүүдые үргэдхэлгэ, подстанцинуудые барилга үргэлжэлүүлхэ юм. Тэрэ хүдэлмэри Хэжэнгэдэ, Борьёодо, Галуута-Нуурта болон республикын бусад нютагуудта хэгдэхэ.

Н. АЛЕКСАНДРОВ.

—<>—

Халаахай

МАШИНАНУУДАЙ „МҮРГЭЛДӨӨН"

Нимэ ушар Захааминда болоо һэн. Энэ ушарые хоёр шэхэтэй хүн дуулаагүй, хоёр нюдэтэй хүн хараагүй байжашье болохо. Милицимнай «Волгые» мүргэжэрхёол даа. Тиигээ, тиигээ, мүргэжэрхёо. Закаменскын горсоведэй гүйсэдкомой милициин таһагай начальник подполковник Григорий Трофимович Ежов «ГАЗ-69» машинаяа жолоодожо ябатараа, Санагын «Коммунизм» колхозой «Волгые» бодон гахай шэнгеэр «хадаржархёо».

Октябрь һарын тэн багаар һэн. Наратай, дулааншье үдэр байгаа. Үдэшын бүдэг-бадаг болоодүй, гэгээн сагаан үдэр бэлэй. Санагын «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ С. Х. Санжитов, парткомой секретарь С. С. Бадмаев болон бусад аймагай центр Цахир тосхондо албанай хэрэгээр ерээд, һаяхан абаһан «Волга» машинаараа бусажа ябаба. Урдаһаань Закаменск городһоо милициин начальник машинаараа табилуулжа ябаа хаш. Цахир тосхон Закаменск город хоёрой хоорондо Юухта гэжэ хоёр үндэрхэн, орёохон харгытай дабаан бии. Эгээл эндэ «бухын тулалдаан» болоол даа.

Машинануудай «мүргэлдөөндэ» милициин начальник сэхэ зэмэтэй. Нэгэдэхеэр, подполковник Ежов харгы замаар ябаха гуримые хазагайруулаа. Юун дээрэһээ нимэ тобшолол хэбэбши гэхэдэ, машинануудай «мүргэлдэһэн» газартахи харгы 9 метр шахуу үргэнтэй ха юм. Колхозой шофёр Ф. Бадмаевай жолоодоһон «Волга» өөрынгөө талые зүб барижа ябаһан, тэрэнэй машинын газаада талын мөөрһөө харгын далан кювет хүрэтэр хахад метрэй зайтай байһан. Ниxэдээ «Волга» харгын 3 метр үргэниие эзэлжэ ябаһан болоно. 9 метр үргэнтэй харгын үлөөшэ 6 метр зайда милициин начальнигай жолоодоошо «ГАЗ-69» багтангүй, «Волгые» «мүргэжэрхёо» ха юм.

Хоёрдохёор, подполковник Ежов энэ машиные жолоодохо эрхэгүй байгаа. Энэмнай түргэн хэрэгтэ хэрэглэгдэхэ албанай машина бшуу. «Минии жолоодоһон машиные зогсооxо зүрхэтэй хүн байхагүй» гэһэн «эрэлхэг зоригтойгоор» ябаһаар лэ иимэ уршагта ябадалда оробо ха юм.

Милициин начальник машинадаа гансаараа һуужа ябаагүй. Закаменск городой прокурор Гатаб Базарович Шагдуров хажуудань һуужа ябалсаа. Машинануудай «мүргэлдөөнэй» үедэ Шагдуров урдахи шэлээ шанталханаар мүргэжэ, нюуртаа яһалахан тэмдэг «табижархиһан» зүгаатай.

«Мүргэлдөөнэй» һүүлээр милициин машина хүндэлдэжэ, харгы хаажархиһан байгаа. Колхозой хадаруулагдаһан «Волга» харгын хажуу руу түлхигдэшоо. «Зол дайрахадаа», зониинь бүлтэ гэмтээгүй, «Волга» мүнөөшье болотор заһабарилагданагүй, милициин начальник «нюдэ балай, шэхэ дүлии» болоһон дол, һанаа амар һууһаар. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд хүнгэн машинынгаа заһагдахые хүлеэжэл, хүлеэжэл байна.

Ямар нэгэн ондоо жолоошоной нимэ байдалда ороо һаань, милициин хүдэлмэрилэгшэд «харсага» шэнги түргөөр «мүргүүлһэн» машиные «харгыдань» оруулха һэн бэзэ. Харин «Волга» машина харгыгаа хүлеэнхэй. Тиигээд подполковник Ежов ямар харгы шэлэнхэй хаб? Али дахин «мүргэлдөө» хүлеэнхэй ха гү?

Б. ШИРАПОВ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Индиин Компартиин VII съезд нээгдэбэ

БОМБЕЙ, декабриин 14. (ТАСС-ай тусхай корр.). Индиин Коммунис партиин VII съезд үсэгэлдэр Бомбейдэ баярай оршон байдалда нээгдээ. Хадуур болон баалтатай Улаан туг үргэлгын ёһолол Бомбейн Парелл гэжэ хүдэлмэришэнэй районой Пурандара гэжэ стадион дээрэ болоо. Энэ ёһолол съездын нээгдэһэнэй тэмдэг болоно.

Индиин Компартиин съездын хүдэлмэридэ 500 гаран делегат, хэдэн зуун ажаглагшад, тэрэшэлэн гадаадын оронуудай аха дүү партинуудай түлөөлэгшэд, тэрэ тоодо КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев түрүүтэй Советскэ Союзай Коммунис партиин делегаци, хабаадалсана.

Найробидо баяр болобо

НАЙРОБИ, декабриин 12. (ТАСС). Декабриин 11-нэй һүниин тэг дунда, бэеэ даанхай байдалтай болоһонһоо хойшо нэгэ жэлэй гүйсэһэн үдэр Кени республика болоо гэжэ соносхогдоо.

Республикын бии болоһоной тусхай ёһолол ниислэлэй «Джумхури» гэжэ парк соо үнгэргэгдөө. Һүниин тэг дунда паркын стадион соо президентын туг үргэгдөө. Республикын президент Джомо Кениата, Кениин правительствын гэшүүд, олониитын түлөөлэгшэд, харин айлшад, дипломатическа корпус байлсаа.

Прожекторнуудэй гэрэл доро сэрэгэй парадай болоһоной һүүлээр арадай хатар, танцанууд гүйсэдхэгдөө. Кениин бүхы үгсагаатанай түлөөлэгшэд тэрээндэ хабаадалсаа.

Республикын соносхогдоһондо зорюулагдаһан баярнуудта дэлхэйн 60 гаран ороной түлөөлэгшэд хабаадалсаа. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо А. А. Мюрисеп түрүүтэй Советскэ Союзай правительственна делегаци олон тоото делегацинуудай дунда бии.

Эб найрамдалай бүхэдэлхэйн конгресс Хельсинкидэ болохоор зарлагдаба

ХЕЛЬСИНКИ, декабриин 12. (ТАСС). Индиин парламентын депутат Д. Ч. Лал, Немецүүдэй союз гэжэ партиин хүндэтэ түрүүлэгшэ В. Эльфес, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй секретарь И. Шолье, совет уран зохёолшо И. Эренбург гэгшэдһээ бүридэһэн, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй президиумэй делегаци эндэ ерээд байнхай. Делегаци Финляндиин президент У. К. Кекконентэй үсэгэлдэр уулзаа, мүн премьер-министр И. Виролайнен, гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Карьялайнен болон парламентын түрүүлэгшэ К. Клеемола гэгшэдтэй мүн лэ уулзаһан байна. Эб найрамдалай бүхэдэлхэйн ээлжээтэ конгрессые Хельсинкидэ 1965 оной июлиин 10-haa 17 хүрэтэр үнгэргэхэ гэжэ президиумэй шиидхэһэн тухай пресс-конференциин болоходо президиумэй түлөөлэгшэд мэдээсээ.

Финскэ гүрэнэй засагай хүтэлбэрилэгшэдэй энэ шиидхэбэридэ зүбшөөлтэйгөөр хандаһандань тэдэнэртэ бидэнэр гүнзэгы ехэ баясхалан хүргэнэбди гээд делегациин гэшүүн Д. Ч. Лал мэдүүлээ.

Конгрессэй программа үшөө баталагдаадүй. Тиигэбэшье эб найрамдал бэхижүүлгэтэй холбоотой бүхы асуудалнууд, тусхайлбал, буу зэбсэг хураяха, энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха, колони оронуудай сүлөөрэлгын тэмсэл, шэнэ ёһоной колониализмда эсэргүү тэмсэл тухай асуудалнууд энэ программада оруулагдаха гэжэ пресс-конференци дээрэ тэмдэглэгдээ.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн сесси

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 12. ТАСС-ай тусхай корреспондентнүүд Г. Шишкин, Л. Величанский, С. Лосев нигэжэ дамжуулна:

Кубын делегациие толгойлогшо Э. Геварын хэлэһэн үгэ делегадуудта ехээр һонирхогдоһон байгаа. Энэ үгын һонирхолые балартуулха гэжэ Америкын делегаци Генеральна Ассамблейн үдэрэй пленарна заседани дээрэ урагшагүйгөөр һэдэлгэ хээ.

Кубатай наймаа хэдэг суднануудта, Кубын бусад газарнуудта хэгдэдэг добтолгые США тухирдаггүй, эдэ добтолгонууд США-гай газар дээрэһээ бэшэ, харин ондоо тээһээ хэгдэдэг гэһэн хэбэртэйгээр США-гай түлөөлэгшэ Стивенсон хэлээ.

Зүгөөр дээрмэдэлгын добтолгонуудые хэгшэдтэ США-гай правительство талархана гэжэ тэрэ хэлэжэрхёо. Бэеэ даанхай политикаһаа Кубын арсаагүй сагта Гуантанамо баазые усадхаха тухай, мүн бусад арсалдаата асуудалнуудаар Кубын правительствэтай США-гай правительство хэлсээ хэхые хүсэнэгүй гээд Стивенсон дахяад дабтажа хэлээ.

Сүлөөрһэн залуу оронуудые дахяад богоолшолхо гэһэн шэнэ ёһоной колониалистнуудай һэдэлгэнүүдтэй тэмсэл хэхэ асуудалнууд тухай Индонезиин премьер-министрэй орлогшо, гадаадын хэрэгүүдэй министр Субандрио хэлэһэн байна.

Удаань Непалай гадаадын хэрэгүүдэй министр Киртинидхи Биста, ГДР-эй гүрэнэй секретарь Рудольф Граймс гэгшэд үгэ хэлээ.

ООН-ой байра шадар харата ааша гаргагдаба

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 12. ТАСС-ай корреспондент С. Лосев нигэжэ дамжуулна: Организациин байшангай дэргэдэ үсэгэлдэр болоһон тэһэрэлгэ тухай ООН-ой аюулгүйе сахиха албанай мүрдэлгэ хэжэ байха үедэ, Нью-Йоркын полици нигэжэ мэдээсээ. ООН-ой үндэр байшангай хажуугаар урдан гарадаг Ист-Ривер мүрэнэй нүгөө талын эрьедэ миномёт олдоһон байна. Полицинхидэй һэнамжын ёһоор, организациин штаб-квартира тээшэ минэ табигдаһан байгаа. Тиихэ үедэнь Кубын Республикын делегациие толгойлогшо Эрнесто Гевара Генеральна Ассамблейн пленарна заседани дээрэ үгэ хэлэжэ, Америкын империализмые элишэлжэ байгаа бшуу. Миномёдто часовой механизм табигдаһан байжа, Э. Геварын үгэ хэлэхэ үедэ миномёдынь һүрэһэн байгаа бшуу. Минын мүрэн соо тэһэрхэдэнь, табан метр дээрэ хүрэтэр уһан сасараа. Табан түбиһөө Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида байдаг түлөөлэгшэд нилээд дуршэлтэй болонхой: Африкын оронуудһаа ерэһэн делегадуудые зоргоороо оролон үндэһэ яһанай илгаа гаргагшадай Нью-Йоркдо сохиһон наншаһан ушарые тэдэнэр нэгэтэ бэшэ хараһан байха. Ассамблейн XVIII сессиин боложо байха үедэ президент Кеннеди алуулһан байгаа. Зүгөөр ООН тээшэ миномёдоор буудаһан ябадал... Үшөө үзэгдөөгүй байһан юм.

Гэм хэгшэдые бэдэрэн оложо барихада бэрхэтэй бэшэ байгаал даа. Тиихэ үедэ Кубын революцида харша бүлэг этэгээдүүд ООН-ой байшангай үүдэндэ аяг ааша гаргаһан байна. Нью-Йоркын полициин хэрэгсээнгүй байһые ашаглан, тэдэнэр ООН-ой байшангай нюур талада үлгөөтэй Советскэ Союзай тугые буулгаа. ООН-ой харуул энэ тугыень һөөргэнь байрадань табяа, тиигээд арестовалагдаһан эдэ бузгай этэгээдүүдые полициин гарта дамжуулан үгэһэн байна.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур.

1964 оной декабриин 15.

Манай ухибуудтэ

Хэһээгдэһэн Зоригто

Зургаадахиин һурагша
Зундын хүбүүн Зоригтын
Тоомгүй гээшэнь тэнсэлгүй,
Тогтожо удаан байдаггүй.
Эрбээхэйдэл эрбэгэнүүр,
Эршэгэнүүртэл дэржэгэнүүр.

Хүбүүнэй гүйжэ ябатарнь
Хүлынь гасаад унагаадаг,
Гэмгүй байһан басаганай
Гэзэгынь татан шашхуулдаг,
Али нэгые гэнэдхээжэ,
Араһаань ёборон ёолуулдаг,
Һуужа байһан нэгэнэй
Һуга руунь хадхан сошоодог,
Энээнээ тиигээд балаалжа,
Элдэбын шалтаг дурдадаг:
«Хүлисэ нүхэр намайгаа
Хүлыш зорёон гасаагүйб,
Хүлөө хүлдэш табиһанаа
Хүсэд өөрөө мэдэнэгүйб.
Сохихо гэжэ сохёогүйб,
Сошон гэхэдээ тиигэжэрхёоб»
Гэхэ мэтээр нялтагашан,
Гэмгүй гарадаг байба ха.

Тоомгүй хүбүүн нүхэдөө
Тон ехээр хашарааба.
Залхуурһан тэдэнэр хүбүүе
Заһаруулха арга бэдэрбэ.
Һайса тэрэниие хэһээжэ,
Һанаа, ухаа оруулжа,
Тоомоо таһархынь болюулжа,
Томоотой хүбүүн болгохо
Уран арга хамтаараа
Ухаалан һэнёор зохёобо.

Эльгээ тэбэрин хэнэйшье
Энеэхээр юумэн эхилбэ:
Ээлжээлэн үхибүүд зорюута
Эндэ тэндэһээнь тэрэниие
Хадхаад, дайраад, дэгээдээд,
Хажуу тээһээнь догоодоод,
«Мэдэнгүйгөөр... хүлисэ...» гээд
Мэхэтэйгээр миһэрнэд.

Галсан тэрэнэй хүлые
Гасаад, зорёон унагааба.
Түмэн хойноһоонь зорюута
Түлхеэд, хана мүргүүлбэ.
Шагдар аһан шадалаараа
Шангаар шаагаад абаба.
Ханда—эрхим һурагша
Хабһа руунь хадхан шашхуулба.
Тобшоор сэхынь хэлэхэдэ,
Тоомгүй хүбүүн мэгдэжэ,
Халтад гэхэдээ далтиран,
Хайша яашаа ээртэлзэн,
Орохо гараха нүхеэ
Оложо ядан харайба.

Бухэли үдэрэй туршада
Бүгэдын наадан боложо,
Һайса зобоһон Зоригто
Һалиран ошобо гэр тээшээ.
Галгижа тэрэнэй ябахада
Галуунууд ойрохон шууяна.
Үдэшэлэн харижа ябаһан
Үнеэд шангаар мөөрэнэ.
Хойнонь субажа ябаһан
Хони, ямаад маарана.
Эдэ амитад барандаа
Эльгэ хатан энеэлдэн,
Зорюута баһажа байһандал,
Зоригтын ойндо ороно.
Тиигэжэ һанан байтарнь,
Тэс гээд лэ нюурга руунь
Хүндэ юумэн буушаба.
Хүбүүн тарайн унашаба,
Үхэрэй нойтон шэшэһэндэ
Үмдэ, гуталынь зутаршаба.
Харайн бодоод, гэдэргээ
Харан гэхэдээ сошошобо:
Мухариса мүргэн унагааһан
Мухар һэрхэ һархайжа,
«Тоолхоо алдан шамайе
Тоомоо таһардаг гэлсэнэ,
Хэр тиимэ һүрхэй аад,
Хэлсүүлдэг болоо юм хабши?
Туршаад үзэбэл, үзэе,
Тулаад ерэбэл, ерэл ээ!»
Гэжэ үһэрин байһандал,
Гэтэн, хёлойн хаража,
Бабагар һахалаа хүдэлгэн,
Байба урдань гүрзынхэй.
Һүхирэн алдаад, Зоригто
Һүрэн бодоод, гүйшэбэ.

Муухай ехээр наадалуулаад,
Мухар һэрхэдэ мүргүүлээд,
Урма зоригоо хухаржа,
Уруу дуруу болонхой
Хүбүүн мүртэй эдеэлэнгүй,
Хүнжэл руугаа шургашаба.

Баран нэгэдээд нүхэдэйнгөө
Баггүй ехээр наадалһынь,
Бабана һэрхын зуурандань
Баһаһан шэнгеэр мүргэһынь
Һанан һанан тэршэлнэ,
Һажажа яашье ядана.
Арай гэжэ унтан гээд,
Айжа, зобожо зүүдэлбэ:
Баабгай ерээд хүбүүе
Бархиртарнь бажууна,
Бадма болоод наадалжа,
Бажаганаса энеэнэ.
Хандагай ерээд хажуудань
Хабһынь хуха үдьхэлнэ,
Ханда болоод наадалжа,
Хахан сасан энеэнэ.
Үбгэн Мороз бии болоод,
Үгэ-захяа хэлэнэ:
«Ормоо алдадаг байһандаа
Олоной наадан болоолши.
Дары заһараа үгы haa,
Дахин дахин наадалуулхаш!»
Гэжэ хэлэн байтарнь
Гэнтэ хүбүүн һэришоод,
«Ойлгооб! Ойлгооб! Нэрээшье
Оромгүй яяр намайе
Хэһээхэ, заһаха гэжэ лэ
Хэлсэһэн байгаа! Мэдэбэб!»
Гэжэ байжа хашхарба,
Гэртэхинээ һэрюулбэ.

Үглөөдэрһөөнь эхилжэ,
Үетэнөө хүбүүн баясуулба:
Тоомоо орой таһарнагүй,
Томоотой гээшэнь аргагүй.
Хамта һуудаг
Нүхэдыньшье амаршаба.
Класс даган
Вожатаньшье амаршаба.

Ш. НИМБУЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Хүн зоной аша туһада» гэһэн «Правда» газетын декабриин 13-най номерой түрүү бэшэг, «Технико заһабарилгые удааруулһанай хэрэггүй» гэһэн редакционно статья. Улаан-Үдын ТЭЦ-тэ шэнэ турбогенератор табиһан тухай фоторепортаж.

Хоёрдохи хуудаһанда: Р. Деренченкын «Экономико — коллективэй хэрэг» гэһэн корреспонденци. Хяагтын үйлэдбэриин управлениин агроном Ф. Гармаевай статья. «Өөрынгөө үе саггай сүг алхалха» гэһэн корреспонденци.

Гурбадахи хуудаһанда: Н. Мироновой «Энеэдэнэй зэбсэг» гэһэн статья, хилын саанаһаа мэдээсэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: А. Митниковой «Эсэгынгээ нэрэ нэрлүүлнэ» гэһэн корреспонденци, Л. Сумкинагай репортаж, Улаан-Үдын һонинууд.

Редактор
Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40-49, идеологический—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н00296. Зак. № 1257.